

Η επιστροφή του φαντάσματος του Μάχνο

Όταν ο Λένιν, ο Τρότσκι και ο Γκε-Πε-Θυ κυνηγούσαν τους εξόριστους Ουκρανούς αναρχικούς.

Μετάφραση της Έλενας Λουκά

Αν η ζωή του Νέστορ Μάχνο είναι σχετικά γνωστή και τεκμηριωμένη για την περίοδο πριν την επανάσταση, εντέλει γνωρίζουμε ελάχιστα για την περίοδο της εξορίας του στη Ρουμανία, την Πολωνία και στη συνέχεια στο Παρίσι, όπου τελείωσε τις μέρες του το 1934. Ένα άρθρο της ιστορικής υπηρεσίας των ουκρανικών μυστικών υπηρεσιών σηκώνει λίγο το πέπλο δίνοντάς μας τη δυνατότητα να διαβάσουμε αποσπάσματα από τους φακέλους «Μάχνο» που ξεθάφτηκαν από τα αρχεία της κομμουνιστικής πολιτικής αστυνομίας (GPU, τότε NKVD).

Εκτός από τις νέες ιστορικές πτυχές, το έγγραφο αποκαλύπτει την αποφασιστικότητα της σοβιετικής κομμουνιστικής εξουσίας να καταδιώξει τους Ουκρανούς εξεγερμένους και το ιδανικό της ελευθερίας τους όπου κι αν βρίσκονται – στην Ουκρανία ή στο εξωτερικό. Αυτό το αιώνιο μίσος των κομμουνιστών για την ελευθερία εκφράστηκε μέχρι τέλους, αφού ακόμη και τον Αύγουστο του 1989 –δηλαδή, εβδομήντα χρόνια μετά τα γεγονότα– η τοπική πολιτική αστυνομία προσπαθούσε ακόμη να καταστείλει όσους θα είχαν τη διάθεση να θυμηθούν το έπος των Μαχνοβιτών.

Μας αποκαλύπτει επίσης ότι ο Μάχνο και οι περισσότεροι σύντροφοί του ήξεραν πώς να παραμένουν πιστοί στα ιδανικά τους, ανεξάρτητα από τις δοκιμασίες της ζωής, οι οποίες δεν τους χαρίστηκαν. Το άρθρο αυτό, που μεταφράστηκε πριν από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, αποκτά περισσότερο νόημα μετά τα λόγια του Πούτιν ο οποίος δήλωσε ότι η ανεξαρτησία της Ουκρανίας ήταν «δώρο» από τους Σοβιετικούς. Αυτό το «δώρο» –αν όντως υπήρξε– δεν ήταν δωρεάν, διότι συνοδεύτηκε εσωτερικά από

την υποταγή της ουκρανικής κοινωνίας και εξωτερικά από το κυνήγι όλων των αντιπάλων και των αντιφρονούντων.

Χωρίς αμφιβολία, η ιστορία επαναλαμβάνεται...

Το Κρατικό Αρχείο του Κλάδου της Υπηρεσίας Πληροφοριών Εξωτερικού της Ουκρανίας περιέχει μια επιλογή υλικού από το Τμήμα Εξωτερικού του Μυστικού Πολιτικού Τμήματος της GPU της Ουκρανικής Σ.Σ.Δ, το οποίο καθιστά δυνατή την ανίχνευση των δραστηριοτήτων του Νέστορ Μάχνο κατά τα τελευταία χρόνια της ζωής του στην εξορία. Και παρόλο που εκείνη την εποχή, τη δεκαετία του 1930, ο Μάχνο δεν αποτελούσε πλέον πραγματική απειλή για τη σοβιετική εξουσία, οι ειδικές υπηρεσίες της συνέχισαν τις έρευνες εναντίον του ίδιου και του άμεσου περιβάλλοντός του, στρατολογώντας πράκτορες από πρώην μαχνοβίτες για εκτόπιση.

Οι εδαφικές υποδιαίρεσεις της GPU της Ουκρανικής Σ.Σ.Δ. στην Οδησό, τη Ζαπορίζια, το Ντιεπροπετρόφσκ, το Χάρκοβο και τη Μαριούπολη ασχολήθηκαν έντονα με τον Μάχνο και τους Μαχνοβίτες – δηλαδή, στις περιοχές όπου ζούσαν οι περισσότεροι στρατιώτες του λεγόμενου Επαναστατικού Στρατού, ο αριθμός των οποίων, σύμφωνα με τα επιχειρησιακά έγγραφα της GPU, έφτανε τις εξήντα πέντε χιλιάδες και σε ορισμένες περιόδους ακόμη και τα εκατό χιλιάδες άτομα. Αφού ο επαναστάτης Αταμάνος με τα λίγα υπολείμματα του στρατού του βρήκε καταφύγιο στη Ρουμανία και αργότερα μετακόμισε στην Πολωνία, εκτός από τις μονάδες αντικατασκοπείας, ο Εξωτερικός Κλάδος της GPU της Ουκρανικής Σ.Σ.Δ. άρχισε να εργάζεται εναντίον του.

Εξάλλου, η Ρουμανία και η Πολωνία ήταν οι κύριες χώρες ευθύνης του κεντρικού μηχανισμού της σοβιετικής αντικατασκοπείας στη Μόσχα πριν δημιουργηθεί η αντικατασκοπεία της Σοβιετικής Ουκρανίας.

Ο Νέστορ Μάχνο βρισκόταν στον κατάλογο των πιο επιφανών εχθρών της σοβιετικής κυβέρνησης. Στο πλαίσιο αυτό, η GPU της Ουκρανικής Σ.Σ.Δ. είχε αναλάβει να διεισδύσει στο άμεσο

περιβάλλον του, να λάβει πληροφορίες για τα σχέδια και τις προθέσεις, να παρασύρει τον Αταμάνο και τους συνεργάτες του στο έδαφος της Ε.Σ.Σ.Δ. Το Περιφερειακό Τμήμα της Οδησού της GPU της Ουκρανικής Ε.Σ.Σ.Δ. διεξήγαγε εκείνη την εποχή μια μεγάλης κλίμακας επιχείρηση με το όνομα «Βιολιστές». Η επιχείρηση σχεδίαζε ακόμη και τη φυσική εξόντωση του Μάχνο, ο οποίος όμως γλίτωσε τον θάνατο. Αντ' αυτού, η GPU κατάφερε να τοποθετήσει στο περιβάλλον του δικούς της πράκτορες, οι οποίοι ανέφεραν συνεχώς τις ενέργειες και τις κινήσεις του.

Το 1923, σύμφωνα με ξένες πηγές της GPU, ο Μάχνο και μια ομάδα υποστηρικτών του έφυγαν από τη Ρουμανία για την Πολωνία. Αμέσως μετά τη διέλευση των συνόρων, όλοι τους συνελήφθησαν από την Πολωνική Άμυνα (αντικατασκοπεία). Ο Μάχνο κρατήθηκε στη συνέχεια ξεχωριστά στις φυλακές Μοκότοβ.

Εκμεταλλεζόμενος την άδεια της εγκύου συζύγου του, της Χαλίνας Κουζμένκο, για να μεταβεί στη Βαρσοβία για θεραπεία, της έδωσε εντολή να επισκεφθεί την πρεσβεία της Ουκρανικής Σ.Σ.Δ. στην Πολωνία και να αρχίσει διαπραγματεύσεις για μια συμφωνία με τις σοβιετικές αρχές.

Εκείνη έκανε τα πάντα όπως της είπε ο σύζυγός της. Ως αποτέλεσμα αυτής της επίσκεψης, στις 29 Ιουλίου του 1922 η πρεσβεία έστειλε επιστολή στο Λαϊκό Κομισαριάτο Εξωτερικών Υποθέσεων της Ουκρανικής Σ.Σ.Δ:

Στις 22 Ιουλίου 1922, η σύζυγος του Μάχνο, Χαλίνα Κουζμένκο, υπέβαλε αίτηση στο Προξενικό Τμήμα της Πρεσβείας μας προκειμένου να της δοθεί άδεια να φύγει για την Ουκρανία για να διαπραγματευτεί με την ουκρανική κυβέρνηση την επιστροφή μιας ομάδας Μαχνοβιστών στην Ουκρανία». Από άμεσες συνομιλίες μαζί της, έγινε γνωστό ότι υπήρχαν δεκαέξι απ' αυτούς, οι οποίοι βρίσκονταν στο στρατόπεδο εγκλεισμού στο Στράλκοβ. Οι πολωνικές αρχές τους απομόνωσαν από τους Πετλιουριστές. Σύμφωνα με την ίδια, οι Μαχνοβίτες είναι πολύ δυσαρεστημένοι με τη ζωή τους στο στρατόπεδο και θα ήθελαν να επιστρέψουν στην πατρίδα τους. Το αγωνιστικό τους πνεύμα έχει επίσης

εξαφανιστεί. Η ίδια η Κουζμένκο φαινόταν κουρασμένη και αποθαρρυσμένη, και ζήτησε ακόμα και οικονομική βοήθεια. Σε συζητήσεις ανέφερε αρκετές φορές ότι Πολωνοί αξιωματικοί (συμπεριλαμβανομένου του Μπιλίνσκι) από τη διοίκηση του στρατοπέδου τούς πρότειναν να φύγουν και να μεταφερθούν στην Ουκρανία, αλλά προς το παρόν δεν ήθελαν να βοηθήσουν – είπαν ότι, στην περίπτωση που το έκαναν αυτό, θα γινόταν αργότερα. Υπαινίχθηκαν επίσης κάτι σε αυτή την κατεύθυνση: “Αν η ουκρανική κυβέρνηση μας έδινε έστω και λίγη βοήθεια με χρήματα (περίπου 300.000 ή 400.000 πολωνικά μάρκα) και 6 έως 8 περίστροφα, θα μπορούσαμε να είχαμε δραπετεύσει από το στρατόπεδο και να τρέξουμε στην περιοχή Χουτσούλ και στη Γαλικία”.

Με αυτό τον τρόπο, η ουκρανική κυβέρνηση θα ήταν καλυμμένη και θα είχε κατηγορίες εναντίον της πολωνικής κυβέρνησης, η οποία δεν εξέδωσε τον Μάχνο νωρίτερα. Η Κουζμένκο επέστρεψε συνεχώς στο θέμα αυτό και τόνιζε ότι το θέμα της περιοχής Χουτσούλ συζητήθηκε σοβαρά απ’ αυτούς.

Από την πλευρά μας, αγνοήσαμε σιωπηλά τις προτάσεις αυτού του είδους και αναφερθήκαμε μόνο σε αυτό για το οποίο ήρθε – δηλαδή, την επιστροφή της στην Ουκρανία. Είπαμε ότι η ουκρανική κυβέρνηση ήταν απίθανο να διαπραγματευτεί μαζί τους ως ομάδα και ότι ο καθένας τους θα μπορούσε να ζητήσει ατομικά αμνηστία – όπως συνέβη με όλους όσοι είχαν πολεμήσει ενεργά εναντίον των σοβιετικών αρχών”. Μια τέτοια απάντηση δεν την ικανοποίησε και ζήτησε να σταλεί η αίτησή της στην NKVD ούτως ή άλλως. [1]

Στα τέλη του 1923, ο Νέστορ Μάχνο απελευθερώθηκε από τη φυλακή λόγω έλλειψης αποδεικτικών στοιχείων για την προετοιμασία μιας εξέγερσης στη δυτική Ουκρανία με σκοπό την υποτιθέμενη περαιτέρω επέκταση της Ουκρανικής Σ.Σ.Δ. Ταυτόχρονα, η εντατικοποίηση των δραστηριοτήτων των Μαχνοβιτών στο εξωτερικό ανάγκασε την ηγεσία της GPU να λάβει πρόσθετα μέτρα για να αποκτήσει όσο το δυνατόν πληρέστερες πληροφορίες σχετικά με τα σχέδια και τις προθέσεις τους. Οι σχετικές οδηγίες ελήφθησαν

από το Τμήμα Εξωτερικού της GPU και από έναν εκπρόσωπο της Residentura της Βαρσοβίας – της σοβιετικής εξωτερικής υπηρεσίας πληροφοριών.

Στις αρχές του 1924 ελήφθη μια άλλη αναφορά από την Residentura. Και πάλι, μια ομάδα Μαχνοβιτών ζητούσε την άδεια να επιστρέψει στην Ουκρανία. Ένας πράκτορας σημείωνε:

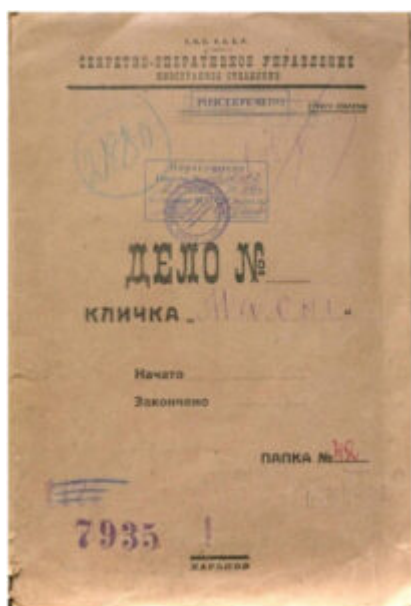
“Πιστεύουμε ότι στους ανθρώπους αυτούς μπορεί να τους επιτραπεί με ασφάλεια να επιστρέψουν στην πατρίδα τους. Έχουμε κάθε λόγο να πιστεύουμε ότι ο Μάχνο ήταν ειλικρινής στην προσπάθειά του να έρθει σε επαφή με τις σοβιετικές αρχές. Συμπεριφέρθηκε στη φυλακή πολύ καλά και θαρραλέα, χωρίς να εκθέσει κανέναν, αν και για το τελευταίο θα του είχε προταθεί η ελευθερία και όχι μόνο. Οι άνθρωποί του, οι οποίοι είχαν επιβιώσει από τις πολωνικές φυλακές, είναι τώρα έντονα υπέρ της σοβιετικής κυβέρνησης. Πιστεύω ότι πρέπει να συμβάλουμε στην επιτάχυνση της έκδοσης μιας τέτοιας άδειας σε αυτούς, καθώς και στη χρησιμοποίηση αυτών των ανθρώπων μετά την επιστροφή τους για τα συμφέροντά μας”.

Αφού στάθμισε τα υπέρ και τα κατά, η ηγεσία της GPU αποφάσισε να επιτρέψει στους Μαχνοβίτες να εισέλθουν στην Ουκρανία, όπου θα ήταν υπό στενή παρακολούθηση και λιγότερο επικίνδυνοι. Όσο για τους υπόλοιπους που παραμένουν στο εξωτερικό με επικεφαλής τον Μάχνο, έπρεπε να παρακολουθούνται στενά και να συντάσσονται τακτικά αναφορές για τις δραστηριότητές τους.

Αυτό συνεχίστηκε καθ’ όλη τη δεκαετία του 1920. Το 1931, η κατάσταση με όσα συνέβησαν πριν από οκτώ χρόνια στην Πολωνία, όταν ο Μάχνο υποτίθεται ότι επρόκειτο να εισβάλει στα εδάφη της δυτικής Ουκρανίας, σχεδόν επαναλήφθηκε. Στον φάκελο της υπόθεσης «Μάχνο» πολλά έγγραφα αναφέρουν ότι φέρεται να τον είδαν στο Λβιβ, όπου «συγκέντρωνε μια συμμορία» για να προελάσει στην Ουκρανία. Σε άλλα έγγραφα, ξένες πηγές ανέφεραν ότι βρισκόταν στη Βεσαραβία, απ’ όπου θα πήγαινε στην Ουκρανία όταν θα άρχιζε η εξέγερση στα ουκρανικά εδάφη. Άλλωστε, ο Μάχνο πιστώθηκε ακόμη και επαφές με τον στρατηγό Αντρέι

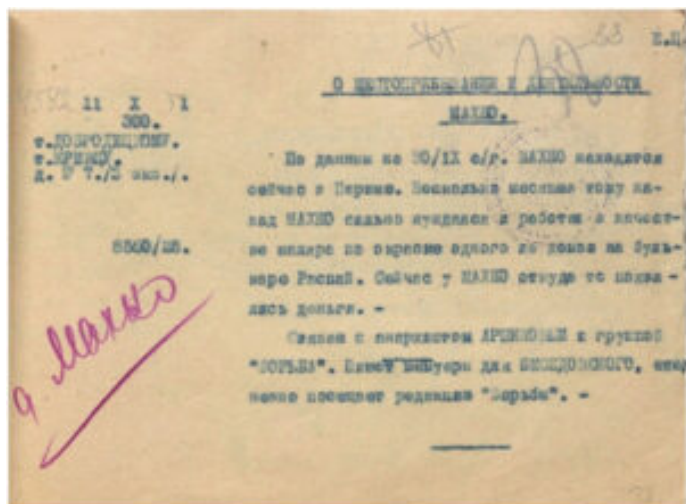
Σκούρο, ο οποίος φέρεται να δημιουργούσε πέντε ίλες ιππικού των εκατό οπλιτών το καθένα στην Πολωνία, για να περάσουν στην Ε.Σ.Σ.Δ. με τους Μαχνοβίτες και να υποστηρίξουν την εξέγερση κατά των Μπολσεβίκων.

Στην πραγματικότητα, όλες αυτές οι φήμες ήταν αβάσιμες. Στις αρχές της δεκαετίας του 1930, το ενδιαφέρον για τον Μάχνο μειώθηκε κάπως. Ζούσε τότε στη Βενσέν, μια πόλη κοντά στο Παρίσι. Ήταν συχνά άρρωστος, ζούσε με περιστασιακές δουλειές και επικεντρώθηκε κυρίως στη συγγραφή απομνημονευμάτων και στην αναζήτηση κεφαλαίων για την έκδοσή τους. Ένα από τα αρχειακά έγγραφα με τίτλο «Σχετικά με τον τόπο διαμονής και τις δραστηριότητες του Μάχνο» από τις 11 Οκτωβρίου 1931 έχει ως εξής: “Από τις 30 Σεπτεμβρίου του τρέχοντος έτους, ο Μάχνο βρίσκεται στο Παρίσι. Πριν από μερικούς μήνες, ο Μάχνο χρειαζόταν απεγνωσμένα μια δουλειά ως ελαιοχρωματιστής για να βάψει ένα από τα σπίτια στη λεωφόρο Raspay”. [2] Ένα άλλο έγγραφο από την Residentura του Παρισιού αναφέρει ότι ο Μάχνο εργάστηκε ως συναρμολογητής στην αποικιακή έκθεση του Ρένο – τη δουλειά που βρήκε με τη βοήθεια ενός πρώην αξιωματικού, του Κριούκοφ, ο οποίος κατέχει υπεύθυνη θέση στο Ρένο.

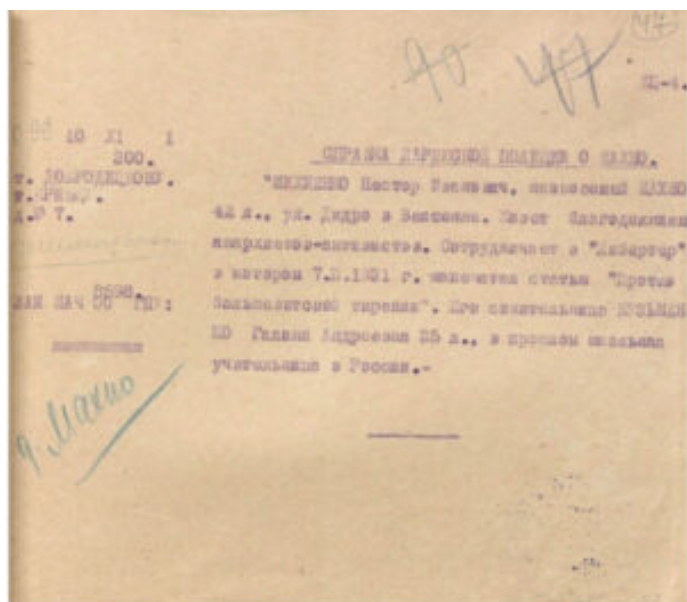

Ένα έγγραφο με ημερομηνία 20 Νοεμβρίου 1931 αναφέρει ότι “η οικονομική κατάσταση ολόκληρης της παρισινής ομάδας αναρχικών είναι αρκετά δύσκολη. Ούτε ο Μάχνο, ούτε ο Βολίν, ούτε

ο Αρσίνοφ έχουν χρήματα”. Ειδικότερα για τον Μάχνο αναφέρεται ότι “είναι επίσης άνεργος και στην πραγματικότητα ζει σε βάρος της συζύγου του, η οποία εργάζεται σε μία από τις οικογένειες ως οικονόμος”. Και το έγγραφο τελειώνει με τη φράση: “Η οικονομική κατάσταση του Μάχνο είναι τόσο δύσκολη, που φοβάται την έξωση από το δωμάτιο λόγω μη πληρωμής”. [3]

Ο φάκελος της υπόθεσης περιέχει ένα έγγραφο της αστυνομίας του Παρισιού σχετικά με τον Μάχνο με ημερομηνία 10 Νοεμβρίου 1931, το οποίο αναφέρει: “Νέστορ Ιβάνοβιτς Μάχνο, γνωστός ως Μάχνο, 40 ετών, οδός Ντιντερό στη Βενσέν. Ζει με τις φιλανθρωπίες των αναρχικών ακτιβιστών. Συνεργάζεται με το *Liberter*, στο οποίο στις 7 Φεβρουαρίου 1931 δημοσίευσε ένα άρθρο με τίτλο «Ενάντια στην τυραννία των Μπολσεβίκων». Συγκάτοικός του είναι η Κουσμένκο Χαλίνα Αντρίιβνα, 35 ετών, στο παρελθόν δασκάλα στη Ρωσία”. [4]

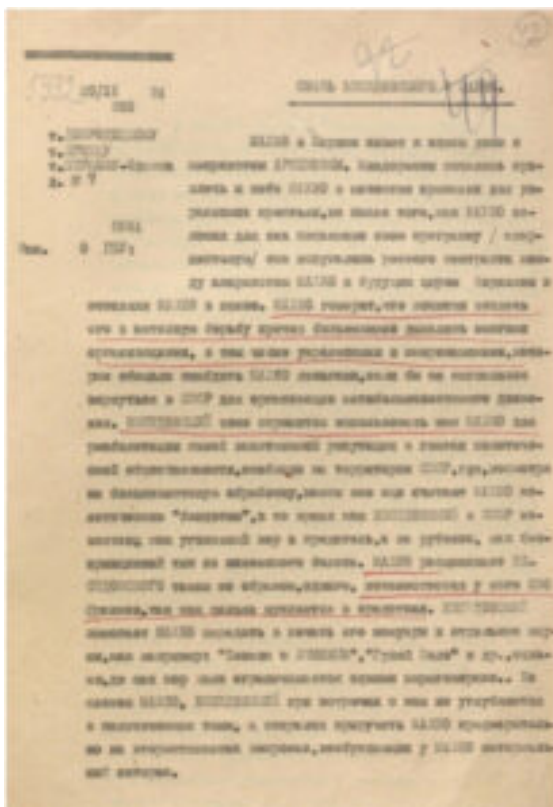

Οι πολιτικές απόψεις του Νέστορ Μάχνο εκείνη την εποχή αποδεικνύονται εύγλωττα από ένα έγγραφο με ημερομηνία 20 Νοεμβρίου 1931 και με τίτλο "Οι δεσμοί του Μπεζεντόφσκι με τον Μάχνο". Ο Γρηγόρι Μπεζεντόφσκι ήταν σοβιετικός διπλωμάτης, και συγκεκριμένα σύμβουλος της πρεσβείας της ΕΣΣΔ στη Γαλλία το 1927. Το 1929 εγκατέλειψε την πρεσβεία και ζήτησε πολιτικό άσυλο στη Γαλλία, αφού ένας αξιωματικός της OGPU από τη Μόσχα ήρθε για "ειδική" συνέντευξη μαζί του. Φοβόταν ότι θα συλληφθεί για υπεξαίρεση. Αργότερα προσπάθησε να αποδείξει στο περιβάλλον του ότι είχε υποφέρει από το σταλινικό καθεστώς. Στη συνέχεια αναζήτησε την υποστήριξη εκπροσώπων από κύκλους εμιγκρέδων στο Παρίσι, συμπεριλαμβανομένου του Νέστορ Μάχνο. Σύμφωνα με το έγγραφο, ο Μάχνο φέρεται να "βοήθησε στην έκδοση των απομνημονευμάτων του και ορισμένων γραμματοσήμων, όπως "Συνομιλία με τον Λένιν", "Huilyai- Pole" κ.λπ.". Υποστήριξε επίσης οικονομικά τον Μάχνο – του έδωσε διακόσια πενήντα φράγκα.

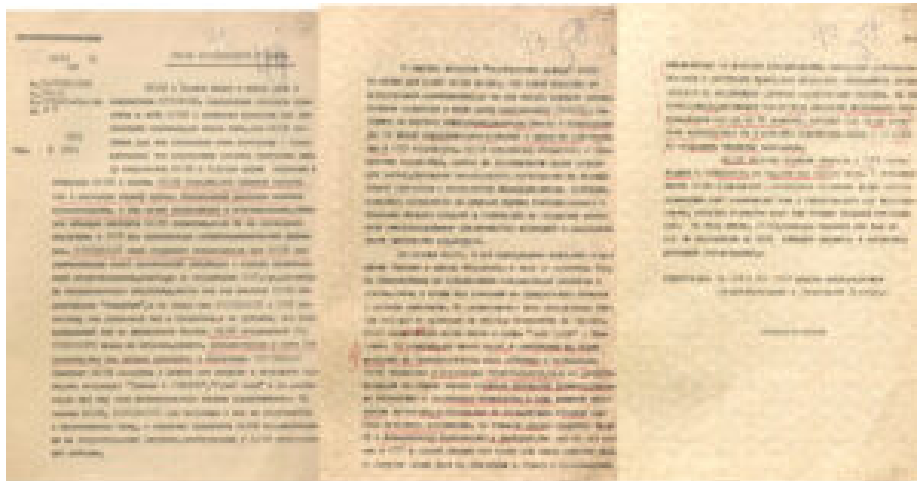
Για κάποιο χρονικό διάστημα, άλλα άτομα και πολιτικές οργανώσεις προσπάθησαν επίσης να επωφεληθούν από την παλιά επιρροή του Μάχνο. "Σύμφωνα με τον Μάχνο", αναφέρει το ίδιο έγγραφο, "οι Ισπανοί αναρχικοί υπολογίζουν στην εξουσία του και μερικές φορές απευθύνονται σε αυτόν για συμβουλές. Για παράδειγμα, τους συνέστησε να οργανώσουν ένα αναρχικό κίνημα στο αγροτικό περιβάλλον και να συνδυάσουν αυτό το κίνημα σε

ομοσπονδιακή βάση με το εργατικό κίνημα. Συνέστησε ακόμη να οργανώσουν μαχητικές μονάδες αγροτών παρόμοιες με τους Μαχνοβίτες στην Ουκρανία". Θεωρούσε το μπολσεβίκικο σύστημα αρκετά ισχυρό και, σύμφωνα με το έγγραφο, "αντιμετωπίζει με σκεπτικισμό όλες τις παιδαριώδεις πρωτοβουλίες μετακίνησης που αποσκοπούν σε απέλπιδες προσπάθειες εισβολής στο σοβιετικό έδαφος".

Ο Μάχνο θεωρούσε κάθε τέτοιο αγώνα με τους Μπολσεβίκους άσκοπο και περιττό. Κατά τη γνώμη του, ο διοικητικός μηχανισμός της σοβιετικής κυβέρνησης είχε διεισδύσει τόσο βαθιά σε όλες τις σφαίρες της ζωής, ώστε απέκλειε τη δυνατότητα να λειτουργήσουν στη χώρα μεγάλα αντάρτικα αποσπάσματα.

Στο τέλος, μια ανώνυμη πηγή καταλήγει: "Ο Μάχνο δίνει την εντύπωση ενός ατόμου που έχει προ πολλού ξεπεράσει το αταμάνικο πάθος του, αλλά διατηρεί ακόμη τη δημοτικότητα που του δίνουν οι μεγάλες αναταραχές". [5]

Η εφημερίδα της αστυνομίας του Παρισιού αναφέρει τη σύζυγο του Μάχνο ως συγκάτοικό του. Εκείνη την εποχή, είχαν πραγματικά μια δύσκολη σχέση. Δεν ζούσαν πλέον μαζί. Επισημαίνεται ότι είχαν διαφορετικές πολιτικές απόψεις. Πιο συγκεκριμένα, η Χαλίνα, σε αντίθεση με τον Νέστορ, φέρεται να άρχισε να συμπαθεί το σοβιετικό σύστημα. Σε ένα από τα έγγραφα αναφέρεται ότι η Ντομίνικα Κουζμένκο, μητέρα της Χαλίνα, η οποία εκείνη την εποχή ζούσε στο χωριό Πισκανί Μπριντ (πλέον περιοχή Κιροβόχραντσκα), είπε στο περιβάλλον της ότι η κόρη της είχε χωρίσει τον Νέστορ.

Η GPU παρακολουθούσε στενά την αλληλογραφία της Χαλίνα με τη μητέρα και τα δύο αδέρφια της. Σε μία από τις επιστολές της προς τον αδελφό της Μικόλα, ανακοίνωσε ότι σκόπευε να φύγει για την Αμερική και ζήτησε επίσης να φυλάσσονται προσεκτικά στο σπίτι φωτογραφίες, βιβλία, πίνακες και επιστολές, λέγοντας ότι *“όλα αυτά θα αποτελέσουν πολύτιμο υλικό για τους ιστορικούς και το μουσείο στο μέλλον”*. Ρώτησε επίσης: *“Πόσα σχολεία υπάρχουν σήμερα στο χωριό μας; Ποια κτίρια έχουν χτιστεί στο χωριό μετά την επανάσταση; Υπάρχει ηλεκτρικό ρεύμα, ασφαλτοστρωμένοι δρόμοι, κινηματογράφος, αυτοκίνητα κ.λπ. στο χωριό; Θα προλάβουμε και θα ξεπεράσουμε την Αμερική;”* [6]

Παρόμοια ερωτήματα έθετε ο Μάχνο σε επιστολές του προς τους συντρόφους που ζούσαν στο Χιουλιάι Πόλιε, ιδίως προς τον υπασπιστή Ιβάν Λεπετσένκο. Ο Λεπετσένκο ήταν μέλος μιας μικρής

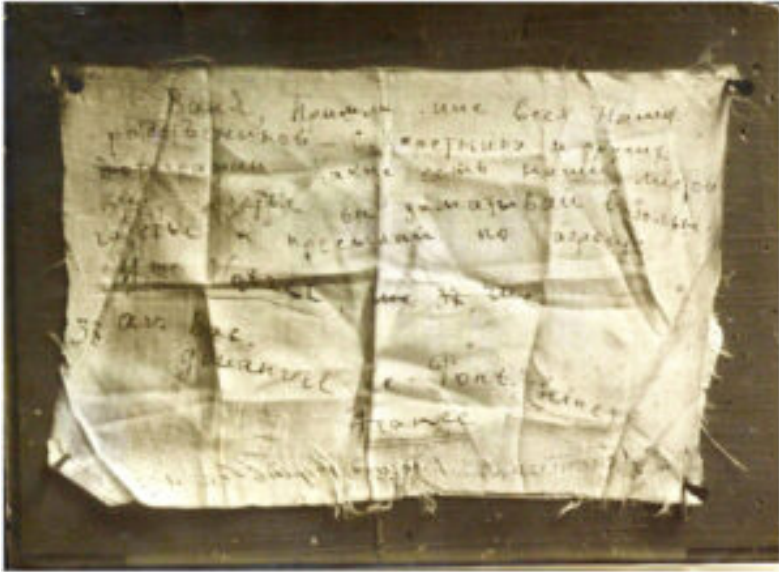
ομάδας με την οποία ο Μάχνο μετακόμισε στη Ρουμανία τον Αύγουστο του 1921. Ήταν πιστός στον Αταμάνο του. Δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι ο Μάχνο ήταν αυτός που του ανέθεσε την αποστολή να βρει χρυσό και άλλα τιμαλφή κρυμμένα στην απεραντοσύνη της ουκρανικής στέπας.

Οι υπάλληλοι της GPU της Ε.Σ.Σ.Δ. έμαθαν για αυτά τα σχέδια. Ακολουθεί ένα μήνυμα με ημερομηνία 25 Ιουλίου 1924 από έναν πράκτορα της Βαρσοβίας προς την GPU της Ουκρανικής Σ.Σ.Δ:

“... Σύμφωνα με άλλους Μαχνοβίτες και Χμαροβίτες, ο Μάχνο εμπιστευόταν τον Λεπετσένκο και ο τελευταίος εκτελούσε τα καθήκοντα του νοσοκόμου του (ή μάλλον του υπηρέτη του) [...] Αυτή τη στιγμή ο Λεπετσένκο έχει οικονομικές δυσκολίες, καθώς ο Μάχνο έφυγε για το Ντάντσιχ έχοντας τον αφήσει πίσω και δεν μπορεί να θρέψει τον εαυτό του με τη δουλειά του. Στα μέσα Ιουλίου, φέτος, συνάντησε τον Τσέρνιακ (αναρχικός της Βαρσοβίας), ο οποίος τον κάλεσε να πάει παράνομα στην Ουκρανία για να αρπάξει τα τιμαλφή που κάποτε είχε αφήσει ο ίδιος ο Λεπετσένκο, με εντολή του Μάχνο, και να τους μεταφέρει στην Πολωνία, καθώς αυτή τη στιγμή βιώνουν οικονομική κρίση, για την οποία ο ίδιος ο Λεπετσένκο θα λάβει την ανάλογη αποζημίωση. Ο Λεπετσένκο συμφώνησε...”

Κατά τη διέλευση των συνόρων, ο Λεπετσένκο συνελήφθη και αναγκάστηκε να δείξει κάποια μέρη όπου ήταν κρυμμένα τιμαλφή, τα προσωπικά αντικείμενα και τα έγγραφα του Μάχνο. Αργότερα, όλη η αλληλογραφία του με τον Μάχνο ήταν υπό τον έλεγχο της GPU, και μερικές από τις επιστολές γράφτηκαν από τον υπασπιστή υπό την υπαγόρευση των Τσεκάδων. Οι περισσότερες από αυτές τις επιστολές ταξινομήθηκαν στους ενεργούς επιχειρησιακούς φακέλους της αντικατασκοπείας της Ουκρανικής Σ.Σ.Δ. Στο φάκελο του Γραφείου Εξωτερικών της GPU της ΕΣΣΔ με το όνομα «Μάχνο» υπάρχει ένα λεγόμενο «πανί» – ένα σημείωμα γραμμένο από τον Νέστορ Μάχνο προς τον υπασπιστή του σε ένα μικρό κομμάτι μεταξωτού υφάσματος. Το κείμενο λέει τα εξής: “*Ιβάν, στείλε μου φωτογραφίες όλων των συγγενών μας – του Σ. Καρέτνικ και άλλων. Όλα τα φυλλάδιά μας, οι εφημερίδες, πρέπει να τυλιχτούν*

σε μεγάλες εφημερίδες και να σταλούν στη διεύθυνση...". [7]

Σύμφωνα με τον φάκελο της υπόθεσης, το σημείωμα αυτό μετέφερε από τον Μάχνο ένας έμπειρος ιδεολόγος αναρχικός που πέρασε δεκαπέντε χρόνια εξόριστος στην Αμερική, τη Γερμανία και τη Γαλλία. Έραψε το σημείωμα κάτω από τη φόδρα των ρούχων του για να περάσει τα σύνορα με ασφάλεια. Πριν επιστρέψει στην ΕΣΣΔ το 1928, έλαβε μια σειρά από οδηγίες από τον Αρσίνοφ και τον Μάχνο για να αποκαταστήσει τους δεσμούς με πρώην αναρχικούς και μαχνοβίτες, συμπεριλαμβανομένου του Λεπετσένκο. Στον φάκελο της υπόθεσης αναφέρεται ως "Volkonskyi", τον οποίο οι Τσεκάδες στρατολόγησαν και σκόπευαν να τον χρησιμοποιήσουν στην καταδίωξη του Μάχνο, και να στον στείλουν με αυτή την αποστολή στη Γαλλία. Αλλά δεν είχαν ποτέ την ευκαιρία να το κάνουν.

Όπως και ο Βολκόφσκι, ο Μάχνο, ενώ βρισκόταν στην εξορία, εξέτασε επανειλημμένα το ενδεχόμενο να επιστρέψει στην πατρίδα του. Αλλά κάθε φορά απέρριπτε τέτοιου είδους επιλογές ως μη ρεαλιστικές. Σε μια επιστολή του προς τον Λεπετσένκο, έγραψε ότι αυτό ήταν αδύνατο, επειδή δεν υπήρχε καμία εγγύηση ότι η ζωή και η ελευθερία του θα παρέμειναν απαραβίαστες.

Το 1934, μετά από σοβαρή ασθένεια, ο Νέστορ Μάχνο πέθανε. Οι περισσότεροι σύντροφοί του, που είχαν καταφύγει μαζί του στη Ρουμανία, παρέμειναν στο εξωτερικό για το υπόλοιπο της ζωής τους. Ορισμένοι, μη μπορώντας να αντέξουν τη σκληρή και άπορη ζωή στο εξωτερικό, επέστρεψαν στην πατρίδα τους. Εκεί όμως δεν βρήκαν την ευτυχία και την ειρήνη.

Η GPU-NKVD, εκπληρώνοντας τη θέληση του κόμματος, ασχολήθηκε αποφασιστικά και με συνέπεια με την καταστροφή του μαχνοβισμού ως φαινομένου. Η ενημερωτική και εγκύκλιος επιστολή της OGPU της ΕΣΣΔ № 34 «Περί αναρχικών» επεσήμαινε: *“Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στον αγώνα ενάντια στα απομεινάρια του μαχνοβισμού στην Ουκρανία. Χρειάζεται συστηματική εργασία για τον εντοπισμό των βετεράνων του πρώην στρατού του Μάχνο, για την ανάδειξη των αντισοβιετικών δραστηριοτήτων τους κατά την τρέχουσα περίοδο και για την απομάκρυνση των στοιχείων εκείνων που είναι οι οργανωτές των αναρχοκουλακικών ομάδων στα χωριά”*.

Παρά τις αμνηστίες του παρελθόντος για τους Μαχνοβίτες, το 1937 πολλοί ήρθαν ενώπιον των παλιών τους “αμαρτιών”. Ο πρώην αρχηγός του στρατού των εξεγερμένων Βίκτορ Μπίλας συνελήφθη και εκτελέστηκε. Ως Ρουμάνος και Βρετανός κατάσκοπος, ο Λεβ Ζινκόφσκι-Ζαντόφ εκτελέστηκε το 1938. Ήταν επικεφαλής της αντικατασκοπείας στον στρατό του Μάχνο κατά την τελευταία περίοδο του ένοπλου αγώνα και στη συνέχεια υπηρέτησε στην GPU-NKVD για δεκατρία χρόνια, βραβευμένος επανειλημμένα από τους αρχηγούς του για ευσυνείδητη εργασία. Ο Ιβάν Λεπετσένκο συνελήφθη επανειλημμένα τη δεκαετία του 1930. Τον Οκτώβριο του 1937 εκτελέστηκε για “ενεργή αντεπαναστατική δραστηριότητα”.

Στη δεκαετία του 1930, οι αρχές του Χουλιιάϊ Πόλε και των γύρω περιοχών της περιφέρειας Ζαπορίζια επέτρεψαν στις κατασταλτικές αρχές να υλοποιήσουν και να εφαρμόσουν σχέδια για την αποκάλυψη των “εχθρών του λαού”. Εξάλλου, δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι υπηρετούσαν στον στρατό του Μάχνο. Ως αποτέλεσμα, πολλοί απ’ αυτούς τοποθετήθηκαν στους καταλόγους των υπόπτων κατά τα χρόνια του ολοκληρωτισμού, εκτελέστηκαν ή καταδικάστηκαν σε μακροχρόνιες ποινές φυλάκισης.

Οι οπαδοί του Νέστορ Μάχνο παρακολουθούνταν από την NKVD-MGB-KGB για τα επόμενα χρόνια, μέχρι την κατάρρευση της Ε.Σ.Σ.Δ. Τέτοιες ήταν οι ιδεολογικές κατευθυντήριες γραμμές του Κομμουνιστικού Κόμματος και οι μυστικές υπηρεσίες, μαζί με τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου, τις ακολουθούσαν αυστηρά. Αυτό αποδεικνύεται από ένα απ’ τα τελευταία έγγραφα που επισυνάπτονται στην υπόθεση. Ένα κωδικοποιημένο τηλεγράφημα από το Τμήμα της KGB της Ουκρανικής Σ.Σ.Δ. στην περιφέρεια Ζαπορόζιε προς τον επικεφαλής της 1ης Διεύθυνσης (Εξωτερικές Πληροφορίες) της KGB της Ουκρανικής Σ.Σ.Δ. με ημερομηνία 28 Αυγούστου 1989 αναφέρει: *“Κατόπιμ οδηγιών των κομματικών οργάνων με σκοπό τη διακοπή του προγραμματισμένου εορτασμού από τους αναρχοσυνδικαλιστές της 100ης επετείου από τη γέννηση του αρχηγού των συμμοριών τους Μάχνο Νέστορ Ιβάνοβιτς, ετοιμάζουμε έγγραφα που εκθέτουν τα εγκλήματα που διέπραξε κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου Πολέμου και μετά απ’ αυτόν. Παρακαλούμε να στείλετε τις οδηγίες σας στη διεύθυνσή μας για την εξοικείωση με το υλικό σχετικά με τον Μάχνο, το οποίο είναι διαθέσιμο στην Ομάδα 10 της Διεύθυνσης”*. [8]

Η απάντηση από το Κίεβο ήταν λακωνική: *“Δεν υπάρχουν τέτοια έγγραφα στη Διεύθυνση”*. Και σε ξεχωριστό έγγραφο, γραμμένο από τον αρχηγό της Ομάδας 10, αναφέρεται ότι το υλικό για τον Μάχνο αναφέρθηκε στον αρχηγό της Διεύθυνσης και στον αναπληρωτή αρχηγό της KGB της Ουκρανικής ΕΣΣΔ και ότι έχουν έρθει οδηγίες να *«μη δοθεί τίποτα σε κανέναν χωρίς την άδειά τους»*.

Παρά το γεγονός ότι ο φάκελος της υπόθεσης δεν περιέχει

έγγραφα που να αποδεικνύουν ότι ο Μάχνο διέπραξε εγκλήματα, το 1989 ορισμένοι επικεφαλής των μυστικών υπηρεσιών, όπως αποδεικνύεται από την απόφαση που ελήφθη στο Κίεβο, είχαν ήδη κατανοήσει ότι η κατάσταση στον κόσμο και στην Ε.Σ.Σ.Δ. είχε αλλάξει δραματικά και ήταν αδύνατο να ενεργούν σύμφωνα με τα παλιά πρότυπα. Σύντομα ξεκίνησε η διαδικασία αποκατάστασης των θυμάτων της πολιτικής καταστολής. Χιλιάδες μαχνοβίτες που είχαν καταδικαστεί για αντισοβιετικές αντεπαναστατικές δραστηριότητες ή ως Ρουμάνοι, Πολωνοί και Γερμανοί κατάσκοποι αποκαταστάθηκαν.

Στη σύγχρονη εποχή, η μορφή του Μάχνο και ο ρόλος του αγροτικού εξεγερσιακού κινήματος του οποίου ηγήθηκε στην Ουκρανική Επανάσταση του 1917-1921 έχουν υποστεί σημαντική επανεξέταση, για την οποία έχουν ήδη γραφτεί πολλά. Ταυτόχρονα, έγγραφα από τα αρχεία των μυστικών υπηρεσιών επιτρέπουν να φωτιστούν ορισμένα επεισόδια μιας άλλης (της λιγότερο ερευνημένης και μελετημένης) άγνωστης περιόδου της ζωής του εξεγερμένου Αταμάνου.

Υποσημειώσεις

[1] Κεντρικά Κρατικά Αρχεία των Ανώτατων Οργάνων Εξουσίας και Κυβέρνησης της Ουκρανίας, φακ. 4, υποφακ. 1, υπόθεση 566, σ. 16.

[2] BSA της SZR της Ουκρανίας, φακ. 1, υπόθεση 7935, τόμος 1, σ. 51.

[3] Στο ίδιο, σ. 65-66.

[4] Στο ίδιο, σ. 60.

[5] Στο ίδιο, σ. 49-51.

[6] BSA της SZR της Ουκρανίας, φ. 1, υπόθεση 7932, τόμ. 1, σ. 33.

[7] Στο ίδιο, σ. 5.

[8] Στο ίδιο, σ. 78

Ιωάννινα 17 Μαρτίου 2022: μια ημέρα γεμάτη δράσεις για το εμφυλο

Στις 17 Μαρτίου το απόγευμα, πραγματοποιήθηκε στα Γιάννινα μία συγκέντρωση, διαφορετική και πολυδιάστατη, που είχε σχεδιαστεί να παρουσιαστεί την 8η Μάρτη και που λόγω δύσκολων καιρικών φαινομένων, μεταφέρθηκε για την παραπάνω ημερομηνία.

Ένα μεγάλο πανό με το σύνθημα «Όλες μαζί για μια ζωή χωρίς υποταγή», προβολή βίντεο και φωτογραφιών φεμινιστικού περιεχομένου, installation, έκθεση αφισών για τις γυναικοκτονίες που έχουν λάβει χώρα τον τελευταίο ένα χρόνο στην Ελλάδα, ανάγνωση πολιτικών κειμένων, αναπαραγωγή ηχητικού με θεατρική αισθητική για τις γυναικοκτονίες και την έμφυλη βία, ανάγνωση ποιημάτων και πεζών...

Όλα αυτά προέκυψαν από τη σύμπραξη συλλογικοτήτων (Χειρονομία Αντιεξουσιαστική Κίνηση, Οδυσσεβάχ, Αναμέτρηση οργάνωση για μια νέα κομμουνιστική αριστερά), κοινωνικών χώρων (Ελεύθερος Κοινωνικός Χώρος Αλιμούρα, Αυτοδιαχειριζόμενος Κοινωνικός Χώρος Ιωαννίνων) και ατόμων που πλαισίωσαν τη συνέλευση που καλέστηκε από τη Χειρονομία ΑΚ στην Αλιμούρα με σκοπό να διοργανωθεί μία διαφορετική 8η Μάρτη.

Η πολυσυλλεκτικότητα του Συντονισμού για την 8η Μάρτη, ο πλουραλισμός απόψεων και ιδεών και η διάθεση να τεθούμε στο δημόσιο χώρο και να εκφράσουμε με τρόπο διαφορετικό την αντίθεση και την αντίστασή μας απέναντι στην καταπίεση, την εξουσία, το μισογυνισμό, την έμφυλη βία και την πατριαρχία, οδήγησαν σε ένα πολύ όμορφο αποτέλεσμα.

Διαδικτυακή εκδήλωση: Παγκόσμια Αλληλεγγύη – Ενάντια στα κράτη και στη στρατιωτικοποίηση του πλανήτη Φωνές από την Ουκρανία, τη Λευκορωσία και τη Ρωσία

Η εκδήλωση θα πραγματοποιηθεί στην Αγγλική γλώσσα

GLOBAL SOLIDARITY:
against the states and the militarization of the planet
VOICES FROM UKRAINE, BELARUS, AND RUSSIA

After two dark pandemic years, war-torn states are militarizing the planet, drawing whole societies in blood in order to accomplish their power games. In this online discussion, contributors from Ukraine, Belarus, and Russia speak about how the invasion of Ukraine has impacted their societies and communities, describing the forms that resistance to the war takes in today's global context and how people elsewhere around the world can best support efforts to stop it.

SPEAKERS

- Sasha in Kyiv**, founder of OpenStar Society (Ukraine)
- Yana**, journalist in Minsk, human-rights activist against political repression, participant of The Network Case support campaign
- Alexis/Black Cross Belarus**

CO-HOSTS

- Anti-authoritarian Movement Athens
- Network EKA
- OrlovOltec

THURSDAY, 3/17, 2PM US (8PM ATHENS & KIEV, 7PM BERLIN)
for more info & livestream visit: solidarityagainststates.org

Online Event:

Global Solidarity: Against the states and the militarization of the planet

Voices from Ukraine, Belarus, and Russia

Thursday 17th March 20:00 EET

After two dark pandemic years, warmonger States are militarizing the planet, drowning whole societies in blood in order to accomplish their power games. In this online discussion, comrades from Ukraine, Belarus, and Russia speak about how the invasion of Ukraine has impacted their societies and communities, describing the forms that resistance to the invasion is taking in all three contexts and how people elsewhere around the world can raise and support efforts to stop it.

Speakers:

Salem in Kyiv, libertarian-socialist, founder of Operation Solidarity

Yana, A journalist in OVD-Info, human rights project against political oppressions, a participant of The Network Case support campaign (the case against Russian anarchists)

ABC-Belarus

Co-Hosted by:

Member of Anti-authoritarian Movement Athens and Nosotros EKX

Member of CrimethInc.

This event will take place online, to attend find the links to the livestreams here:

<https://solidarityagainstinvasion.noblogs.org/>

[More info]

Operation Solidarity- <https://operation-solidarity.org/>

@operation.solidarity

OVD-Info- <https://ovdinfo.org/>

@OvdInfo

ABC Belarus- <https://abc-belarus.org/?lang=en>

@abcbelarus

Anti-authoritarian Movement- <https://www.antiauthoritarian.gr/>

CrimethInc- <https://crimethinc.com/>

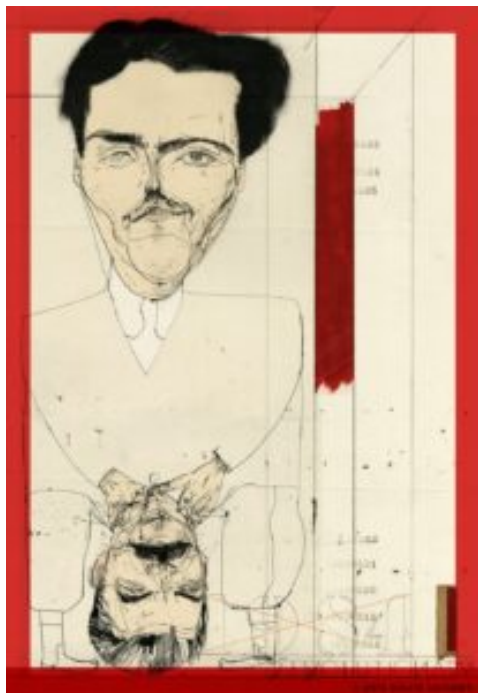
Βίκτορ Σερζ Η ιδεολογική λειτουργία του συγγραφέα

Βίκτορ Σερζ

Η ιδεολογική λειτουργία του συγγραφέα[1]

Μετάφραση: Δανάη Κασίμη

Οι μεγάλοι συγγραφείς κάθε εποχής είναι πάντα κήρυκες και, κάποιες φορές, απόστολοι. Για παράδειγμα, ο Μπαλζάκ·ορισμένα μυθιστορήματά του αποτελούν πραγματείες τέτοιας αστικής ευφυΐας, που μπορεί να μας φαίνονται παράξενα σατιρικά. Δείτε το *Ιστορία της ακμής και της παρακμής του Καίσαρα Μπιροτό* ή το *Ο μάρτυρας της μπουτίκ* ή ακόμη και μια πραγματεία για την εντιμότητα του μικρεμπόρου. Ο Μπαλζάκ έχτιζε το έργο του με πάθος, σε μια εποχή που η αστική τάξη μετασχημάτιζε τον κόσμο κατ' εικόνα της. Ακόμη κι οι πιο ασήμαντες αρετές της θριαμβεύουσας τάξης δεν είχαν τότε τίποτα το γελοίο. Να δώσω μερικά ονόματα συγχρόνων; Τον Γουίτμαν, τον Ζολά, τον Τολστόι, τον Ρολάν. Υπάρχει το χαρακτηριστικό του «αποστόλου» και στα τέσσερα αυτά ονόματα και εκεί κρύβεται ίσως το μεγαλείο τους. Υπάρχει το στοιχείο του ηθικολόγου και του κήρυκα στον Ανατόλ Φρανς, στον Μπαρέ, στον Ζιντ και στον Μπαρμπίς – εν πάση περιπτώσει, σε κάθε σημαντικό συγγραφέα.

Ο συγγραφέας επιτελεί μια ιδεολογική λειτουργία. Θα μπορούσε κανείς να πει ότι υπάρχουν δύο είδη συγγραφέων: οι διασκεδαστές των πλουσίων και οι εκπρόσωποι του πλήθους.[2] Στην πραγματικότητα, η οποία είναι πάντα αντιφατική, οι δύο αυτοί τύποι ανθρώπων είναι συχνά ο ίδιος άνθρωπος, αλλά θα πρέπει ο ένας από τους δύο να επικρατήσει. Θα ήταν όμως μεγάλο λάθος να φτάσουμε μέσα απ' αυτή τη λογική στο συμπέρασμα ότι ένα πολιτικό σκεπτικό διαπερνά ή πρέπει να διαπερνά κάθε έργο. Αυτό θα μας οδηγούσε σχεδόν κατευθείαν στο να αναγορεύσουμε ανώτερα τα έργα με διδακτικό περιεχόμενο. Τα διδακτικά μυθιστορήματα, με την τρέχουσα έννοια της λέξης, είναι συχνά εξ ορισμού έργα κατώτερης ποιότητας και, κατά συνέπεια, δεν καταφέρνουν να εκπληρώσουν τον σκοπό τους. Η σύγχυση μεταξύ της διαμαρτυρίας, της προπαγάνδας και της λογοτεχνίας είναι εξίσου καταστροφική και για τους τρεις αυτούς τρόπους πνευματικής δραστηριότητας και κοινωνικής δράσης –αν και σε συγκεκριμένες περιπτώσεις μπορούν να συνδυαστούν δυναμικά και με πολλούς τρόπους.

Η ιδιαίτερη αξία του μυθιστορήματος πηγάζει από το γεγονός ότι δεν προσφέρει στον άνθρωπο πολιτικά συνθήματα ή διεκδικήσεις αλλά κάτι διαφορετικό: τρόπους για να αισθάνεται, να ζει εσωτερικά, να κατανοεί τους άλλους, να καταλαβαίνει τον εαυτό του, να αγαπά και να ζει με πάθος. Εννοείται, ας το

επαναλάβουμε, ότι αυτοί οι τρόποι ζωής, φτάνοντας στο επίπεδο της συνείδησης, παίρνουν τη μορφή μιας ιδεολογίας που ανταποκρίνεται αναγκαία στο ρητό ή άρρητο «πιστεύω» κάποιων κοινωνικών τάξεων. Αυτό γίνεται, όμως, με τρόπο έμμεσο και αποστασιοποιημένο, που παίρνει χαλαρή μορφή και είναι ορατός μόνο στον αναλυτή. Οι Ρώσοι λένε με μια φράση, συνοπτικά αλλά εντυπωσιακά, το εξής: «Ο συγγραφέας είναι ο οργανωτής του ψυχισμού». Είναι κακός οργανωτής εκείνος που μας λέει: «Ελάτε, εγώ θα σας διδάξω να σκέφτεστε και να αισθάνεστε!». Πρώτον, αυτό δείχνει μια κάποια έπαρση, και επιπλέον, ακόμη κι αν δεν τεθεί ζήτημα προσωπικής αξιοπρέπειας, θα πρέπει κανείς να μη διαθέτει καθόλου κριτικό πνεύμα για να μην του προκαλέσει δυσπιστία μια τέτοιου είδους δήλωση. Είναι, λοιπόν, κατώτερη η διδακτική λογοτεχνία.

Μια άλλη πτυχή αυτής της κατωτερότητας αφορά τον ίδιο τον συγγραφέα. Ο συγγραφέας δεσμεύεται από τη θέση που υπερασπίζεται, ξέρει πού θα πρέπει να μας οδηγήσει, επομένως ξέρει και πού πρέπει να πάει. Δεν είναι πλέον σε θέση να απελευθερώσει τις δημιουργικές του ικανότητες και να τις ακολουθήσει με κλειστά μάτια – κλειστά για τα καθημερινά πολιτικά τεκταινόμενα, για παράδειγμα, αλλά ανοικτά, τρομακτικά ανοικτά, μπροστά στο αχανές σύμπαν, όπως τα μάτια του Ρεμπώ! Ο μηχανισμός της καλλιτεχνικής δημιουργίας απέχει πολύ από το να μας είναι απολύτως κατανοητός. Είναι βέβαιο ότι, για πολλούς καλλιτέχνες, η προσπάθεια που τείνει να υποτάξει πλήρως σε μια κατεύθυνση αυστηρά συνειδητή τη δημιουργική διαδικασία –στην οποία εμπλέκονται πλήθος υποσυνείδητων και συνειδητών παραγόντων-, είναι μια προσπάθεια που θα κατέληγε στην ανεπιθύμητη απώλεια του πλούτου του έργου και της προσωπικότητας.

Αραγε, θα μπορούσε το βιβλίο ν' αναπληρώσει με την καθαρότητα των ιδεών αυτά που θα έχανε σε αυθορμητισμό, σε απόδοση της πολυπλοκότητας των ανθρωπίνων σχέσεων, σε βαθιά ειλικρίνεια, σε πλούσιες αντιφάσεις; Σε ορισμένες περιπτώσεις ίσως να μπορούσε. Όμως, η γοητεία και η αποτελεσματικότητα του λογοτεχνικού έργου πηγάζουν από μια μύχια επαφή ανάμεσα στον συγγραφέα και τον αναγνώστη, μια επαφή σε επίπεδα όπου η αμιγώς διανοητική γλώσσα των ιδεών δεν επαρκεί, ένα είδος μέθεξης που επιτυγχάνεται μόνο με το έργο τέχνης. Εάν αποδυναμώσουμε τα εργαλεία αυτής της συνάντησης, αποδυναμώνουμε τα πάντα. Και δεν βλέπω τι κερδίζουμε, αν και καταλαβαίνω πολύ καλά ότι ένας πολιτικός μπορεί να προτιμά τα μυθιστορήματα που είναι προσαρμοσμένα στα άρθρα του προγράμματός του. Αυτός ο πολιτικός όμως, που χαρακτηρίζεται από την ανικανότητά του να υποτάξει τα συμφέροντά του σε άλλα, πολύ μεγαλύτερα και ανθεκτικότερα στον χρόνο, είναι ένα όν πραγματικά κοντόφθαλμο. Θα πρέπει να του απαντήσω ότι, για την προλεταριακή πολιτική, ένα έργο δυνατό και ζωντανό, που το διατρέχει το επαναστατικό πνεύμα έστω και συγκεχυμένα, ακόμη κι αν είναι ένα έργο γεμάτο με όλα όσα οι μικροδογματικοί καταγγέλλουν πικρόχολα ως «ιδεολογικές παρεκκλίσεις», αξίζει περισσότερο, μας είναι πιο χρήσιμο από ένα άλλο που συμμορφώνεται με όλες τις απαιτήσεις της προπαγάνδας αλλά του λείπει εκείνο το απροσδιόριστο και άφατο στοιχείο που μας

συνεπαίρνει, αναστατώνει τα σωθικά μας και μας ανάβει τη μικρή ευεργετική φλόγα ενός βαθύτερου συναισθήματος.[3]

Ένα παράδειγμα: το μυθιστόρημα *Μάνα* της Έλεν ΓκρέιςΚαρλίσλ, του οποίου τη γαλλική εκδοχή μάς έδωσε η Μαγκνταλέν Παζ με τον τίτλο *Chair de ma chair*. [4] Γνωρίζω ελάχιστα σύγχρονα έργα φτιαγμένα από τόσο καθαρό μέταλλο. Με κάνει να σκέφτομαι τις δραματικές χαλκογραφίες του Κονσταντέν Μενιέ. [5] Αν την ακολουθήσουμε βήμα-βήμα σε αυτή τη διαδρομή, όπως την εκφράζει με τη γλώσσα της, που σε παρασύρει ακριβώς γιατί έχει όλη την αδεξιότητα και τη φτώχεια της πραγματικής γλώσσας μιας φτωχής γυναίκας της Νέας Υόρκης, αν ακολουθήσουμε μέχρι τέλους το ξετύλιγμα αυτής της ζωής, μας μένει στους ώμους κάτι από το απάνθρωπο βάρος ενός ουρανοξύστη...

Έδειξα αυτό το βιβλίο σ' έναν νεαρό δογματικό, που το παίζει, αλίμονο, πολιτικός, και μου απάντησε επί της ουσίας τα εξής: «Το βιβλίο έχει μικροαστικό χαρακτήρα· ο αμερικάνικος καπιταλισμός δεν καταδικάζεται· στο τέλος επικρατεί ένας τόνος παραίτησης ανάμεικτος με ελπίδα, κάτι που δείχνει ότι η συγγραφέας δεν έχει αποβάλει όλες τις αυταπάτες για την αμερικανική δημοκρατία. Όπως και οι χαρακτήρες της, έτσι κι αυτή δεν ακολούθησε τον δρόμο του κόμματος...» Πρέπει κανείς να είναι πολύ στενοκέφαλος για να μην κατανοεί ότι η συγγραφέας – ίσως παρά τις πραγματικές δημοκρατικές της αυταπάτες – κατορθώνει να αποκαλύψει με ασύγκριτη δύναμη την επιρροή του αμερικάνικου πολιτισμού στους καταπιεσμένους, ακριβώς γιατί δεν διατυπώνει μια ρητή καταγγελία του αμερικάνικου καπιταλισμού και γιατί δείχνει ότι αυτό το καθεστώς μπορεί να πλάθει με τόση επιτυχία την καταπιεσμένη ψυχή, σε σημείο που να μην μπορεί πια να δει τίποτε έξω από αυτό.

[1] Το κείμενο του Βίκτορ Σερζ δημοσιεύτηκε το 1929 και περιλαμβάνεται στον τόμο κειμένων του συγγραφέα με τίτλο *Littérature et révolution*.

[2] Σκόπιμα αποφεύγω να χρησιμοποιήσω εδώ τις λέξεις «μάζες» ή «τάξεις», που μπορεί να φαίνονται περισσότερο ακριβείς στους ερασιτέχνες της ψευδομαρξιστικής σχηματοποίησης. Οι σχέσεις ανάμεσα στους διανοητικούς κύκλους και τις κοινωνικές κατηγορίες της παραγωγής απέχουν πολύ από το να είναι τόσο άμεσες όσο φαντάζονται διάφοροι υπεραπλουστευτές, που δεν βρίσκουν κάτι καλύτερο να κάνουν παρά να διαγράφουν δογματικά τις δυσκολίες. Είναι προφανές ότι η μέθοδος αυτή δεν έχει καμία σχέση με τη μαρξιστική ανάλυση.

[3] Η οπτική της κριτικής θα πρέπει να εξεταστεί χωριστά. Μια διεισδυτική και μαχητική κριτική δεν θα στεκόταν μόνο στα πλεονεκτήματα του έργου αλλά θα επέμενε επί μακρόν στις ιδεολογικές αδυναμίες του. Νομίζω ότι μια τέτοια κριτική αποτελεί προϋπόθεση για την ανάπτυξη μιας επαναστατικής λογοτεχνίας.

[4] Σάρκα από τη σάρκα μου. [Σ.τ.Μ]

[5] Ο Κονσταντέν Μενιέ (Constantin Meunier, 1831-1905) ήταν Βέλγος ζωγράφος, χαράκτης και γλύπτης. Υπήρξε υποστηρικτής του κοινωνικού ρεαλισμού και το κυρίαρχο θέμα στα έργα του είναι η εργατική τάξη. [Σ.τ.Μ]

Κρατική καταστολή και βία: Η περίπτωση της Κύπρου

των Γιώργου Κατάλιακου και Γιώργου Αναστασίου

Ένας χρόνος -και λίγο- από τις τεράστιες κινητοποιήσεις στην Κύπρο του κινήματος “Ως Δαμέ” ενάντια στην καταστολή. Η Βαβυλωνία δημοσιεύει σήμερα ένα άρθρο – αναδρομή σε τρία μεγάλα κινήματα της κυπριακής κοινωνίας τα τελευταία δέκα χρόνια, που προέκυψαν έπειτα από κρεσέντο αστυνομικής

αυθαιρεσίας στο νησί.

Εισαγωγή:

Η διαχείριση της σημερινής υγειονομικής κρίσης από το κράτος, μέσα από την εφαρμογή έκτακτων αυταρχικών διαταγμάτων, αποτελεί το επιστέγασμα της άσκησης κρατικής βίας κατά της κοινωνίας. Ζούμε στιγμές που το κράτος αποκαλύπτει αυτό που πραγματικά είναι, δηλαδή το όργανο επιβολής της τάξης και της ταξικής κυριαρχίας: ο έλεγχος της ανθρώπινης κινητικότητας ρυθμίζεται μέσω της αποστολής sms στο κράτος, οι κοινωνικές συναθροίσεις επιτρέπονται μόνο όταν πρόκειται για εκκλησιασμούς και παρελάσεις (είτε με υπουργική εντολή είτε χωρίς), ενώ τα εργασιακά κεκτημένα κατακεραυνώνονται στην σκιά ενός ακόμη μετασχηματισμού της αγοράς εργασίας. Χιλιάδες εργαζόμενοι οδηγούνται στην ανεργία, ενώ το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό καλείται να σηκώσει στις πλάτες του τις ανεπάρκειες ενός παραπληγικού συστήματος δημόσιας υγείας. Και όλα αυτά με φόντο το άλυτο κυπριακό πρόβλημα που βολεύει και συμφέρει τις ντόπιες προνομιούχες ελίτ, οι οποίες συντηρούν τον εθνικισμό, αναπαράγοντας απορριπτισμό και διχοτομικές πολιτικές.

Εν εποχή πανδημίας, λοιπόν, το κράτος θωρακίζεται με περισσότερη αστυνόμευση και ελέγχους, χρησιμοποιώντας όλα τα δυνατά μέσα που δύνανται να του εξασφαλίσουν τον απόλυτο έλεγχο επί της κοινωνίας. Πιό πρόσφατη εξέλιξη η επιστράτευση 260 ανέργων από το Κυπριακό υπουργείο ενέργειας με σκοπό την επόπτευση της τήρησης των μέτρων στους χώρους εργασίας. Η ατμόσφαιρα μυρίζει χημικά, ενώ τα κράτη ανά το παγκόσμιο, ανάγουν την άσκηση βίας σε πολιτική πειθάρχησης των σωμάτων και των μυαλών των πολιτών τους.

Το κράτος επιβάλλει συνεχώς νέα καθεστώτα έκτακτης ανάγκης και εξαίρεσης που αιτιολογούν την καταστολή. Κάθε νέα κρίση αυξάνει την ένταση του κατεπείγοντος και την ανάγκη διαχείρισης, προχωρώντας σε αυταρχικότερες δράσεις, οι οποίες παγιώνουν την καταστολή σε όλες τις έκφανσεις της κοινωνικής ζωής. Για να επιτευχθεί αυτό, είναι αναγκαία συνθήκη η

εξασφάλιση της συναίνεσης από ευρύτερα στρώματα της κοινωνίας. Για να δομηθεί αυτή η συναίνεση ενεργοποιούνται μηχανισμοί όπως τα ΜΜΕ, τα οποία αναλαμβάνουν την προώθηση της ιδεολογικής ηγεμονίας των αντιλήψεων των κυρίαρχων ελίτ. Οι νέες εξελίξεις στις κοινωνίες μας καταδεικνύουν ότι η καταστολή εντείνεται, παγιώνεται και εμβαθύνεται με σκοπό την παραγωγή της νέας κανονικότητας, ασφαλέστερης και πιο προσοδοφόρας για την κυρίαρχη τάξη.

Πώς, λοιπόν, νοείται η κρατική βία στο φως της σημερινής συγκυρίας και πώς το «ιδιαιτέρο συμφέρον» της κυριαρχούσας τάξης παρουσιάζεται ως το «γενικό συμφέρον» ολόκληρης της κοινωνίας;

Σε αυτό το κείμενο περιοριζόμαστε στην ανάλυση τριών συμβάντων, τα οποία κατ' εμάς καταδεικνύουν την έκταση, την εξέλιξη και την ένταση της κρατικής καταστολής και της αστυνομικής βίας στην Κύπρο: (1) Κίνηση πολιτών ALERT (2009), (2) Occupy the buffer zone- Κατάληψη ζώνης κατάπαυσης του πυρός (2011), (3) Ως δαμέ- Ως εδώ (2021). Αυτές οι καταγραφές, θεωρούμε ότι συμβάλλουν στην διαμόρφωση μιας λεπτομερούς εικόνας για το τι εστί κρατική βία στην Κύπρο, εμπλουτίζουν την κινηματική εμπειρία και θέτουν επί τάπητος την ανάγκη να δούμε κριτικά το ζήτημα της κρατικής βίας και καταστολής. Αναδεικνύουν, επίσης, την διαδικασία εξέλιξης της καταστολής σε ένα νεοφιλελεύθερο πλαίσιο: Το κράτος αποδομεί τους τομείς υγείας και κοινωνικών παροχών, ανοίγοντας δρόμους στο Κεφάλαιο και στις ιδιωτικές επιχειρήσεις. Την ίδια στιγμή, η αστυνομία ενισχύεται σε δυναμικό, εξοπλίζεται τόσο υλικοτεχνικά όσο και τεχνολογικά, επεκτείνοντας υπό τις σημερινές εξελίξεις το δόγμα «έλεγχος και ασφάλεια».

Ξυλοδαρμός φοιτητών-Κίνηση ALERT:

Τα ξημερώματα της 20^{ης} Δεκεμβρίου 2005 δύο φοιτητές βασανίζονται άγρια από αστυνομικούς στα πλαίσια της επιχείρησης για εντοπισμό του λεγόμενου «δράκου», ο οποίος επιτίθεται σε γυναίκες, αποπειράται να κλέψει και να βιάσει.

Οι αστυνομικοί, στην δίκη που ακολουθεί, υποστηρίζουν ότι έπεσαν θύματα επίθεσης από τους φοιτητές, μερικοί από αυτούς μάλιστα έχουν το θράσος να ζητούν αποζημιώσεις, υποστηρίζοντας ότι κτυπήθηκαν εν ώρα καθήκοντος. Όλα αυτά μέχρι την εμφάνιση ενός video που αποκαλύπτει τα αίτια των αστυνομικών, οι οποίοι επί μια και πλέον ώρα βιαιοπραγούσαν κατά των δεμένων με χειροπέδες φοιτητών, δέρνοντας και σέρνοντάς τους στην μέση του δρόμου. Το επεισόδιο βιντεοσκοπείται από ανώνυμο γείτονα, παραδίδεται στην εισαγγελία, η οποία επιμελώς το αποκρύπτει, για να αποκαλυφθεί μήνες αργότερα από την εφημερίδα «Πολίτης».

Στην δίκη που λαμβάνει χώρα το 2009, τέσσερα χρόνια μετά το περιστατικό, το δικαστήριο αθώνει τους εμπλεκόμενους αστυνομικούς, αρνούμενο να αναγνωρίσει το video ως επαρκές τεκμήριο. Αμέσως μετά την δημοσιοποίηση της απόφασης του δικαστηρίου και μέσω της αποστολής sms, αριθμός κόσμου μαζεύεται αυθόρμητα στο προαύλιο του δικαστηρίου, αποδοκιμάζει την απόφαση και ζητά την τιμωρία των αστυνομικών. Με σκοπό τον καλύτερο συντονισμό για μια ουσιαστική παρέμβαση απέναντι στην αστυνομική και δικαστική αυθαιρεσία, συγκροτείται η κίνηση πολιτών ALERT, *“μια κίνηση που έχει σκοπό την δραστηριοποίηση των πολιτών σε εγρήγορση απέναντι στην αυθαίρετη αστυνομική βία που ενδυναμώνεται συνεχώς από το δικαστικό της ξέπλυμα.”* [1]

Η ALERT, μέσα από αμεσοδημοκρατικές διαδικασίες, ορίζει συντονιστικό σώμα και απευθύνει ανοικτό κάλεσμα σε όλους όσοι αντιδρούν κατά της κρατικής βίας και αυθαιρεσίας. Αμέσως το επόμενο διάστημα, οργανώνονται πορείες διαμαρτυρίας, εκδηλώσεις και συζητήσεις με κεντρικό θέμα την κρατική καταστολή και την αυθαιρεσία της εξουσίας υπό την σκιά των τρεχόντων κοινωνικό-πολιτικών παραγόντων που διαμορφώνουν την οικονομική κρίση. Εκατοντάδες κόσμου ευαισθητοποιείται, ενημερώνεται για την έκβαση της υπόθεσης των δύο φοιτητών και συμμετέχει ενεργά στις εκδηλώσεις που λαμβάνουν πλέον χώρα σε Παγκύπρια κλίμακα. Συζητείται, παράλληλα, το ζήτημα της κρατικής βίας υπό το πρίσμα της κρίσης και των κοινωνικών

αντιστάσεων που όλο και εντείνονται σε εγχώριο και διεθνές επίπεδο.

Πάμε τώρα στις ετυμηγορίες του δικαστηρίου για την υπόθεση των φοιτητών. Στις 29/03/2010, το Ανώτατο Δικαστήριο εξετάζει την έφεση κατά της πρωτόδικης απόφασης, αυτήν την φορά με άλλη σύνθεση του κακουργιοδικείου, το οποίο κρίνει ένοχους τους αστυνομικούς για το αδίκημα της πρόκλησης επίθεσης και πραγματικής σωματικής βλάβης. Οι αστυνομικοί καταδικάζονται σε 12 μήνες φυλάκιση με αναστολή. Το πειθαρχικό συμβούλιο της αστυνομίας με την σειρά του επιβάλλει ποινές «χάδι» στους 3 αστυνομικούς που πρωτοστάτησαν στον ξυλοδαρμό ίση με 8 ημερομίσθια, ποινές τις οποίες το ίδιο το συμβούλιο κρίνει ανεπαρκείς, εξαναγκάζοντας τους 3, εν συνεχεία, σε παραίτηση. Η υπόθεση δεν τελειώνει εδώ, αφού οι 3 αστυνομικοί προσφεύγουν και πάλι στο Ανώτατο δικαστήριο κατά της απόφασης που τους υποχρεώνει σε παραίτηση. Και φτάνουμε πλέον στο σήμερα, 16 χρόνια μετά, με το δικαστήριο να εγκρίνει την επιστροφή των αστυνομικών στην υπηρεσία, επικαλούμενο την παρέλευση αρκετού χρόνου από την τέλεση των αδικημάτων, ισχυριζόμενο τον σωφρονισμό των κατηγορούμενων λόγω των υποτυπωδών ποινών εναντίον τους και των μεγάλων διαστάσεων που έλαβε η υπόθεση από τα μέσα μαζικής εξημέρωσης.[2]

Η κατάληξη αυτής της υπόθεσης επιβεβαιώνει περίτρανα, μια ακόμη φορά, το δικαστικό ξέπλυμα της αστυνομικής βίας. Η ανάδειξη αυτού του συμβάντος μπορεί να εξηγηθεί στην προκείμενη περίπτωση ως εξής:

- Η αστυνομική βία συγκαλύπτεται από την αστική νομιμότητα μέσα από μακρόσυρτες, πολύπλοκες διαδικασίες, κατανοητές ή ακατανόητες στους μη κατέχοντες την νομική σπουδή και σίγουρα επώδυνες για όλους όσοι την βίωσαν και την βιώνουν. Μπορεί αυτό να ακούγεται αυταπόδεικτο, αναγορεύεται ωστόσο η χρονοτριβή και η πολυπλοκότητα σε τέχνη του κυβερνάν, ιδιαίτερα όταν μιλάμε για πασιφανή κατάχρηση εξουσίας από πλευράς των οργάνων του κράτους.
- Η αστική εξουσία ξέρει καλά το πότε και το πώς να

κατασκευάζει «δημοσίους κινδύνους», πόσω μάλλον, δε, να εντατικοποιεί την άσκηση βίας απέναντι σε οποιονδήποτε και οποιονδήποτε δεν συμπλέει με τα κυρίαρχα στερεότυπα, είτε αρνείται τις υποδείξεις της. Στην προκείμενη περίπτωση, η αναζήτηση του βιαστή «δράκου» από την κυπριακή αστυνομία, που παρεμπιπτόντως δεν βρέθηκε ούτε συνελήφθη ποτέ, σήμανε τον άνευ όρων έλεγχο, άσκηση λεκτικής και σωματικής βίας εις βάρος των φοιτητών. Οι φοιτητές στην προκείμενη περίπτωση, ταυτοποιούνται ως επικίνδυνοι πολίτες, ως ομάδα υψηλού κινδύνου.

- Η καταγραφή του ξυλοδαμού σε βίντεο προκάλεσε και προκαλεί δημόσια κατακραυγή. Η αστυνομία καταδικάστηκε στα μάτια του λαού, η υπόθεση παρόλα αυτά έκλεισε αίσίως για τους συγκεκριμένους αστυνομικούς που σήμερα περιπολούν στους δρόμους ανενόχλητοι με την βούλα του δικαστηρίου. Η οπτικοποίηση της αστυνομικής βίας τότε, όπως και τώρα, προκαλεί τον λαό. Τότε, όπως και τώρα, βλέπουμε σε ζωντανή μετάδοση ανθρώπους να πονάνε, να μην αναπνέουν και να πεθαίνουν στα χέρια των βασανιστών τους. Τότε, όπως και τώρα, βλέπουμε την κρατική πολιτική να δικαιολογεί και να ευνοεί την αστυνομική βία και καταστολή.

Occupy the Buffer Zone (Κίνημα κατάληψης της νεκρής ζώνης):

Στις 15/10/2011 ομάδα Ελληνοκύπριων και Τουρκοκύπριων ακτιβιστών, ανταποκρινόμενοι στο κάλεσμα του παγκόσμιου αντικαπιταλιστικού κινήματος Occupy Movement, πραγματοποιούν δικοινοτική συνάντηση, θέλοντας να εκφράσουν και να μοιραστούν τις ανησυχίες τους γύρω από την τρέχουσα επικαιρότητα. Σε αυτό το πλαίσιο, το κυπριακό πρόβλημα γίνεται αντιληπτό ως ένα από τα πολλά συμπτώματα ενός άρρωστου παγκόσμιου καπιταλιστικού συστήματος, «δωσίλογου για την περιχάραξη πολιτικών, κοινωνικών και ταξικών 'συνόρων' στην παγκόσμια κλίμακα.»[3]

Η Λευκωσία, όντας μια πόλη με εμφανείς ιδιαιτερότητες, διαιρεμένη μεταξύ δύο κρατικών οντοτήτων και του έντονου εθνικού ανταγωνισμού που αυτό συνεπάγεται, αποτελεί γόνιμο

έδαφος για την ανάπτυξη εναλλακτικών-ριζοσπαστικών δράσεων. Το κέντρο της παλιάς πόλης διέρχεται μια διαδικασία μετάβασης από την ανυποληψία και την απαξίωση, όπου βρέθηκε μετά τον πόλεμο του 1974, στον εξωραϊσμό και την υπερτίμηση, αφού πολλά κτίρια και γειτονιές ανακαινίζονται και οι αξίες των ακινήτων αυξάνονται κατακόρυφα.

Σε άμεση ανταπόκριση με το διεθνές κίνημα Occupy, η πρωτοβουλία διοργανώνει συναντήσεις και εκδηλώσεις στην νεκρή ζώνη, συγκεκριμένα στο οδόφραγμα της Λήδρας/ Lokmaci. Η πρωτοβουλία σιγά σιγά αποκτά μαζικότητα και έτσι στις 19/11 αποφασίζεται η κατάληψη του χώρου και η καθημερινή παρουσία κόσμου στην νεκρή ζώνη. Κεντρικό αίτημα της κίνησης είναι να ζήσουμε όλοι οι Κύπριοι και μη μαζί σε μια Κύπρο ενιαία χωρίς στρατούς και νεκρές ζώνες. Σύντομα αποφασίζεται η επέκταση της κατάληψης στο παρακείμενο κτίριο της μονής Κύκκου, το οποίο οι καταληψίες μετατρέπουν σε κοινωνικό χώρο και χώρο διαμονής. Στην κατάληψη διοργανώνονται διάφορες κοινωνικές δράσεις και εκδηλώσεις μέχρι την 6^η Απριλίου όταν και η αστυνομία εισβάλλει στον χώρο βίαια και τον εκκενώνει.[4]

Πιο συγκεκριμένα, μέλη του αντιτρομοκρατικού ουλαμού, συνοδευόμενα από μέλη της υπηρεσίας καταπολέμησης ναρκωτικών, εισβάλλουν στην κατάληψη και συλλαμβάνουν 28 άτομα, μεταξύ αυτών και ανήλικα, ενώ 7 τραυματίζονται σοβαρά. Πολλά άτομα ξυλοφορτώνονται και συλλαμβάνονται με ασαφείς και ανυπόστατες κατηγορίες. Η βίαιη απάντηση στην κατάληψη εκ μέρους του Κυπριακού κράτους δεν ήταν τυχαίο γεγονός ούτε και μπορεί να θεωρηθεί ‘‘αυθαιρεσία’’ από κάποια άτομα του σώματος της αστυνομίας. Εντάσσεται στην ξεκάθαρη στρατηγική του κρατικού μηχανισμού που στόχο είχε να διαλύσει με κάθε μέσο την συγκεκριμένη κατάληψη.

Αυτό θα ήταν ανέφικτο, αν σε αυτή την διαδικασία βίας και καταστολής δεν εμπλέκονταν και άλλοι φορείς και μηχανισμοί εξουσίας. Τα ΜΜΕ, σε εντεταλμένη υπηρεσία, συκοφαντούν τους συμμετέχοντες, προσπαθώντας έτσι να από-πολιτικοποιήσουν τους

σκοπούς της κίνησης και να αποπροσανατολίσουν την κοινωνία : Παρουσιάζουν τους συμμετέχοντες ως περιθωριακά στοιχεία με παραβατική συμπεριφορά που ερωτοτροπούν ασύστολα (όργια κλπ.), προκαλούν φασαρίες και ζουν σε κακές υγειονομικές συνθήκες (είναι βρόμικοι).

Το αφήγημα αυτό συμμερίζεται Ελληνοκυπριακή, Τουρκοκυπριακή ηγεσία και UNFICYP και μέσα σε αυτό το πλαίσιο εγκρίνεται η επιχείρηση του αντιτρομοκρατικού ουλαμού. Πάνοπλοι άνδρες της αντιτρομοκρατικής εισβάλλουν στο κτίριο με τα αυτόματα ανά χείρας, σκοπεύουν καταληψίες και μη με διόπτρες νυκτός, ασκούν ωμή βία, συλλαμβάνουν χωρίς καν να έχουν εξασφαλίσει ένταλμα για εκκένωση του χώρου.

- Εκεί όπου ένα κοινωνικό κίνημα αμφισβητεί δεδομένες ισορροπίες ισχύος που εκφράζουν τις κυρίαρχες ελίτ, τότε αυτό ερμηνεύεται ως απειλή και δημόσιος κίνδυνος από μια ή και περισσότερες κρατικές οντότητες, ο οποίος οφείλει να εξαλειφθεί με κάθε μέσο. Η επιχείρηση εκκένωσης της κατάληψης δεν θα μπορούσε να γίνει εφικτή παρά μόνο με την συναίνεση κρατικών οντοτήτων και ειρηνευτικών δυνάμεων (Ελληνοκυπριακή, Τουρκοκυπριακή ηγεσία και UNFICYP).
- Η προσπάθεια αποπολιτικοποίησης του κινήματος από διάφορους φορείς και μηχανισμούς εξουσίας προδιαγράφει τις διαδικασίες καταστολής του.
- Τα κρατικά όργανα είναι διατεθειμένα να υπερβούν νόμους και συνταγματικά πλαίσια στην ανάγκη να καταστείλουν ένα κοινωνικό κίνημα που θεωρείται απειλητικό ως προς την δικαιοδοσία τους: : Η επιχείρηση εκκένωσης έγινε χωρίς να τηρηθούν οποιαδήποτε συνταγματικά πλαίσια. Διενεργήθηκε σε περιοχή όπου δεν ασκείται αποτελεσματικός έλεγχος από καμία κρατική αρχή, χωρίς την έκδοση εντάλματος και χωρίς συγκατάθεση ιδιοκτήτη. Αυτό που μέτρησε ήταν μια τυπική συνεννόηση μεταξύ αντίπαλων κρατικών παρατάξεων.

Κίνημα «Ως δαμέ» -Δεν υπάρχει υγεία χωρίς ελευθερία:

Στις 20 Φλεβάρη 2021 παίρνει θέση η μαζικότερη διαδήλωση των τελευταίων δεκαετιών στην Κύπρο με την συμμετοχή δέκα χιλιάδων περίπου ανθρώπων. Η βίαιη καταστολή και η αστυνομική βαρβαρότητα που επιδείχθηκε εναντίον του κόσμου που συμμετείχε στην περασμένη πορεία της 13^{ης} Φλεβάρη, αποτέλεσε το επιστέγασμα μιας αυταρχικής κυβερνητικής πολιτικής που όλο και εντείνεται εν μέσω πανδημίας και συνεχών αποκαλύψεων πολιτικής και εκκλησιαστικής αυθαιρεσίας. Από την αποτυχημένη διαχείριση της πανδημίας, στα χρυσά διαβατήρια και τις αυθαίρετες πολιτογραφήσεις, στις οποίες εμπλέκεται τόσο το δικηγορικό γραφείο του προέδρου Αναστασιάδη όσο και η εκκλησία, στην διχοτομική πολιτική της κυβέρνησης στο Κυπριακό και στις αντίξοες συνθήκες κράτησης μεταναστών στα σύγχρονα στρατόπεδα-κολαστήρια τύπου Πουρνάρα, όλα μαζί συνθέτουν ένα εκρηκτικό σκηνικό που φέρνει δυναμικά τον κόσμο στους δρόμους.

Οι κατασταλτικοί μηχανισμοί του κυπριακού κράτους εξελίσσονται και εξειδικεύονται σε πολλά επίπεδα, έτσι που να απενεργοποιούν κοινωνικές συναθροίσεις, να εμποδίζουν την εξέλιξη και εξάπλωσή τους. Η «τεχνολογικοποίηση» της βίας περνά μέσα από την καταγραφή προσωπικών δεδομένων, σωματότυπων, χαρακτηριστικών προσώπου και ομιλίας, αριθμό συναθροισμένων, τήρηση αποστάσεων. Περνάει μέσα από την αποστολή μηνυμάτων, την αποστασιοποίηση, την προσήλωση στην εξ αποστάσεως εργασία, στην αναγγελία κρουσμάτων και θανούντων. Σε συνδυασμό με την εκπαίδευση αντιοχλαγωγικών ομάδων κρούσης και τον διαρκή εξοπλισμό τους, η αστυνομία εξελίσσεται σε πολεμική μηχανή, έτοιμη να τιμωρήσει οποιανδήποτε δεν συμμορφώνεται με τις κρατικές υποδείξεις, οποιανδήποτε δεν προάγει τον ατομικισμό σε τρόπο ζωής.

Μια πρώτη επίδειξη δύναμης από πλευράς κυπριακής αστυνομίας δόθηκε μετά το κάλεσμα από ομάδες αντιεξουσιαστών σε πορεία στις 28/11/20 με κεντρικούς άξονες την υγεία και την ελευθερία. Στον δρόμο παρατάσσονται οι αντιοχλαγωγικές δυνάμεις της αστυνομίας, η αύρα «Αίαντας», κλούβες και πολλοί ένστολοι, ο χώρος βιντεοσκοπείται από drone, ενώ ο κόσμος

τραμπουκίζεται από μπάτσους, σε ένα κλίμα που μυρίζει έντονα κρατική καταστολή. Είχε προηγηθεί καμπάνια κατασυκοφάντησης της πορείας από τα ΜΜΕ και έφοδοι στα σπίτια ατόμων, θεωρούμενα από την αστυνομία ως ύποπτα για παρακίνηση σε διαμαρτυρία. Συγκεκριμένα, απαγγέλλονται κατηγορίες σε άτομα επειδή πόσταραν το event στο facebook, ενώ τα ΜΜΕ λασπολογούν εναντίον της πορείας, εξισώνοντας τους διαδηλωτές με αρνητές του κορωνοϊού. Η κατασκευή του «εσωτερικού εχθρού» από την κυβερνώσα δεξιά προϋποθέτει, όπως πάντα, την ανάλογη θεωρητική και πρακτική δικαιολόγηση, έργο που αναλαμβάνουν να φέρουν εις πέρας τα ΜΜΕ: Σε εντεταλμένη υπηρεσία διαχέουν ψέματα, συκοφαντούν και στοχοποιούν τον αντιεξουσιαστικό χώρο. Μιλούν για ακροαριστερούς αρνητές του κορωνοϊού με σκοτεινές ατζέντες που δήθεν στρατολογούν νεαρούς μαθητές, σε ένα ντελίριο εκφοβισμού της κοινωνίας και προσπάθειας δημιουργίας πολεμικού κλίματος.

Σε σχετική ανακοίνωση, την επαύριον της πορείας, οι σύντροφοι προαναγγέλλουν τις μέρες που έρχονται μιλώντας για την μη-παροδικότητα των μέτρων και μέσων καταστολής: Το κράτος δοκιμάζει τα όπλα του απέναντι σε κόσμο που επιμένει να διεκδικεί και να σκέφτεται, που αμφισβητεί της καπιταλιστικές πρακτικές ελέγχου της κοινωνίας. Ετοιμάζεται για τις οικονομικά δύσκολες μέρες που έρχονται...

Οι μέρες αυτές δεν αργούν να φανούν. Στις 13/02/21 με φόντο τα ταξίδια αναψυχής του προέδρου Αναστασιάδη στις Σεϋχέλλες, τις δολιοφθορές και κατεδαφίσεις διατηρητέων σπιτιών στο κέντρο της Λευκωσίας από την Εκκλησία και την επιβολή αυστηρών μέτρων κατά της πανδημίας, ομάδες του αντιεξουσιαστικού χώρου και της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς καλούν σε εκδήλωση διαμαρτυρίας στο κέντρο της Λευκωσίας. Με κεντρικό σύνθημα «Ως δαμέ» («Ως εδώ») την εναντίωση στην διαφθορά, τον αυταρχισμό και την καταστολή, ζητούν την εδώ και τώρα παραίτηση της κυβέρνησης. Η κυπριακή αστυνομία σαν απάντηση παρατάσσει, και αυτή την φορά, πάνοπλο τον αντιοχλαγωγικό ουλαμό της, διμοιρίες της ΜΜΑΔ, το τεθωρακισμένο ρίψης νερού «Αίαντας». Μόνο που αυτή την φορά

επιτίθενται εναντίον της σχετικά μικρής συγκέντρωσης, ξυλοκοπούν διαδηλωτές, ρίχνουν χημικά. Μπλοκάρουν όλους τους δρόμους που οδηγούν στην συγκέντρωση, τραμπουκίζουν κόσμο, συλλαμβάνουν. Πολλοί οι τραυματισμοί, με σοβαρότερο αυτόν που προήλθε από στοχευμένη ρίψη νερού στο πρόσωπο από τον «Αίαντα» προς διαδηλώτρια: Αυτή την φορά κάνουν πράξη τις απειλές τους, ασκώντας ωμή βία εις βάρος των συγκεντρωμένων και κόσμου που προσεγγίζει το σημείο. Η μέχρι πρότινος επίδειξη ισχύος της αστυνομίας στο κάλεσμα της 28/11 γίνεται πράξη, με την άσκηση ωμής φυσικής βίας εις βάρος διαδηλωτών, με μάρτυρες τους τηλεοπτικούς φακούς και τον κόσμο που παλεύει με τους αστυνομικούς. Η επόμενη μέρα βρίσκει τους υπεύθυνους της επιχείρησης αστυνομικούς να αλληλοκατηγορούνται σε σχέση με τα επεισόδια, ενώ οι αντιοχλαγωγικές ομάδες επιστρέφουν τις στολές τους στο αρχηγείο της αστυνομίας, παραπονούμενοι για έλλειψη πολιτικής και υπηρεσιακής κάλυψης.

Φτάνουμε, έτσι, σε μια ίσως από τις πιο μεγάλες πορείες που έγιναν ποτέ στην Κύπρο, αμέσως την επόμενη εβδομάδα 20/02/21. Ως απάντηση στην αστυνομική βία και καταστολή, περίπου δέκα χιλιάδες κόσμο κατακλύζουν τους δρόμους της Λευκωσίας. Το συντονιστικό της πορείας «Ως δαμέ» καλεί εκ των προτέρων την αστυνομία να μείνει μακριά από την κινητοποίηση, αναλαμβάνει την περιφρούρηση της πορείας και την τήρηση των προβλεπόμενων μέτρων (αποστάσεις, μάσκες κλπ.). Η πορεία στρέφεται κατά της αστυνομικής βίας και αυθαιρεσίας, έχει έντονο ταξικό και αντιφασιστικό χαρακτήρα, προτάσσει την επανένωση του νησιού, καταγγέλλει το πολιτικό και εκκλησιαστικό κατεστημένο. Καταγγέλλει, επίσης, την αυταρχική διαχείριση της πανδημίας. Κύριο αιτήμά της η εδώ και τώρα παραίτηση της κυβέρνησης και η καταγγελία της αστυνομικής βίας.

Αντί επιλόγου:

Κλείνοντας παραθέτουμε κάποιες παρατηρήσεις σε σχέση με την έκταση, εξέλιξη και ένταση της κρατικής βίας στην Κύπρο. Η κρατική βία είναι εγγενές στοιχείο των καπιταλιστικών σχέσεων παραγωγής και ταξικής κυριαρχίας, σε κάθε περίπτωση ωστόσο

ξεχωρίζουμε την ιδιαιτερότητά της ανάλογα με τις κοινωνικές συντεταγμένες του χώρου και της συγκυρίας στην οποία αναφερόμαστε:

- Οι κατασταλτικοί μηχανισμοί του κράτους έχουν περάσει σε μια νέα φάση τεχνολογικοποίησης των μέσων ελέγχου και καταστολής. Η διαθεσιμότητα, η σάρωση προσωπικών δεδομένων, η απαρίθμηση αυτών, αποτελούν διαδικασίες ταυτοποίησης των πολιτών, κατηγοριοποίησής τους σε υπάκουους και επικίνδυνους. Ο κρατικός έλεγχος έχει περάσει πια σε νέα φάση, τα όπλα του βρίσκονται σε λειτουργία, περνώντας από τις παρακολουθήσεις πολιτών μέχρι την ωμή άσκηση βίας επί σωμάτων.
- Το στίγμα του κρούσματος στην εποχή της πανδημίας προσθέτει άλλη μια κατηγορία στις ήδη υπάρχουσες πολιτικά και κοινωνικά αποκλίνουσες κατηγορίες. Η επιδημιολογική εικόνα του κρούσματος στα μάτια της εξουσίας, τείνει να συνυφαίνεται σε συνάρτηση με τις πολιτικές του πεποιθήσεις και δράσεις.
- Η οπτικοποίηση της κρατικής βίας ουδόλως εμποδίζει την εξουσία να εκφράζεται με τον πιο προκλητικά χυδαίο και επιθετικό τρόπο, είτε εναντίον μεμονωμένων ατόμων (περίπτωση φοιτητών) είτε εναντίον διαδηλωτών. Υπό αυτό τον φακό, μιλάμε για μια ακόμη διαδικασία δημιουργίας και αναπαραγωγής της δικής της «αποδεκτής αλήθειας» όσο μακριά και να βρίσκεται από την εκτίμηση της κοινωνίας.

Υποσημειώσεις

[1] <https://alertcy.wordpress.com>.

[2] <https://politis.com.cy/politis-news>.

[3] «Καταδικάζοντας τον καπιταλισμό, ο οποίος έχει εισχωρήσει στην καθημερινότητα και στις κοινωνικές μας σχέσεις επηρεάζοντάς τις αρνητικά, καταδικάζουμε παράλληλα την ύπαρξη διαχωριστικών γραμμών και πολέμων, αφού είναι αποτέλεσμα πολιτικών, οικονομικών και εθνικών συμφερόντων που συντηρούνται μέσα στο σύστημα αυτό. Για αυτό το λόγο, οι δράσεις μας στηρίζονται σε εναλλακτικούς τρόπους αυτοσυντήρησης, αυτό-οργάνωσης και ψυχαγωγίας.» (Από εκτυπωμένη ανακοίνωση που διανέμεται στον χώρο της κατάληψης)

<http://occupythebufferzone.wordpress.com>

[4] Για λεπτομερείς αναλύσεις του κινήματος Occupy the Buffer Zone:

Murat Erdal Ilıcan, "The Occupy Buffer Zone Movement, Radicalism and Sovereignty", *Cyprus Review* 25(1):55-79.

Παυσανίας Καραθανάσης, Μέρος τέταρτο, 10.2. Κίνημα κατάληψης της Νεκρής Ζώνης / Occupy the Buffer Zone (OBZ): Μια κοινότητα στο ενδιάμεσο: 388-406 στο «Από τα κάτω δραστηριοποίηση και έξοδος από την οριακότητα: Δημόσιες εκδηλώσεις και δράσεις στην εντός των τειχών Λευκωσία».

Το ελληνικό κράτος ως

ασυνόδευτη ορντινάντσα

Η εισβολή της μεγαρωσικής στρατιωτικής μηχανής στην Ουκρανία δεν βρήκε υποστηρικτές μόνο στους μεταμοντέρνους οριενταλιστές της δύσης, αριστερούς ή δεξιούς, που βλέπουν τα εθνικά τους αφηγήματα να σαρώνονται από την πραγματικότητα, αλλά και στα επίσημα κράτη – αν και αυτό το τελευταίο είναι απολύτως φυσιολογικό. Σαράντα και πλέον κράτη υποστήριξαν την εισβολή, εμμέσως και διά της αποχής, ενώ και αυτά που εναντιώθηκαν είχαν εμπλακεί στο άμεσο παρελθόν είτε σε συμμαχίες είτε σε άμεσες εισβολές – και μάλιστα με τα ίδια ακριβώς προσχήματα. Τα παραπάνω τα αναφέρουμε για να διαπιστώσουμε το καινοφανές και, ταυτοχρόνως, το κοινότοπο. Δεν υπάρχει κράτος που να μην εξοπλίζεται προετοιμαζόμενο για μια εισβολή.

Ανάμεσά τους, να και το ελληνικό κράτος, ο μπακαλόγατος του δυτικού ιμπεριαλισμού, να ξεσπαθώνει στην προκειμένη περίπτωση κατά της παράβασης των διεθνών κανόνων και κατά των εισβολών!!!.

Συνήθως, όταν ξεσπά ο πόλεμος, στο προσκήνιο εισέρχονται οι στρατηγοί, ο ρόλος των οποίων παίρνει σάρκα και οστά και αναβαθμίζεται, συνοδευόμενοι από τις ορντινάντσες. Ωστόσο, υπάρχουν και ασυνόδευτες ορντινάντσες που, προκειμένου να επιτύχουν μια συνοδεία, υπερβάλλουν με αποτέλεσμα την αυτοαπαξίωσή τους και την υποβάθμισή τους σε σκέτα υποτακτικά υποχείρια. Έναν τέτοιο ρόλο ασυνόδευτης ορντινάντσας επεφύλαξε ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης για το ελληνικό κράτος στον πόλεμο της Ουκρανίας.

Να προσθέσουμε εδώ ότι το ελληνικό κράτος αγαπάει παραδοσιακά την Ουκρανία και έχει κάνει πράγματα γι' αυτή τη χώρα που ούτε για την Κύπρο, τον σάκο του μποξ των Ελλήνων εθικοφρόνων, δεν έκανε ποτέ.

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης λοιπόν, πριν του πουν για τον Ζελένσκι, θεώρησε τονεαυτό του Βενιζέλο και έστειλε πολεμικό εξοπλισμό

ως δείγμα αλληλεγγύης στο ουκρανικό κράτος, με τη δικαιολογία ότι είναι ενάντια στις εισβολές και ενάντια στην καταπάτηση του διεθνούς δικαίου, και άλλα ωραία!

Είναι ενάντια στην εισβολή στην Ουκρανία, βέβαια, όταν το 1919 ο Ελευθέριος Βενιζέλος έστειλε δύο μεραρχίες στην Οδησό, στη γνωστή εκστρατεία της Κριμαίας, για να σώσει την Ουκρανία από τους μπολσεβίκους και από τα μαύρα τάγματα του Μαχνό – γλίτωσαν τον όλεθρο (κρίμα) επιβιβαζόμενοι στα καράβια την τελευταία στιγμή.

Είναι ενάντια στην εισβολή στη Μ. Ασία το 1919 ή είναι ενάντια στη δεύτερη εισβολή με κατεύθυνση την Άγκυρα το 1921;

Η κυβέρνηση έδρασε στην προκειμένη περίπτωση σαν βουλιμική ορντινάντσα και τα αποτελέσματα θα τα δούμε λίαν συντόμως – θα είναι αντίστοιχα του παρελθόντος. **Ακάλεστοι στην ιστορία με τη σωστή ή τη λάθος πλευρά.** Σαν ακάλεστοι σε γάμο, έστειλαν τα δώρα της υποτέλειας και της υποταγής, παίρνοντας μέρος στον παγκόσμιο πόλεμο που άρχισε και τοποθετώντας ως προμετωπίσα, προς το παρόν τουλάχιστον, το όπλο της παγκόσμιας καπιταλιστικής οικονομίας.

Κύριε Μητσοτάκη, αν ο Ζήτα βγήκε από «Το Κύμα», εσείς βγήκατε από το «Της Κακομοίρας...». Κάντε έναν αυτοστοχασμό πάνω σε αυτό και αφήστε τις σοβαροφάνειες. Κανείς δεν σας παίρνει στα σοβαρά.

Το περιοδικό Βαβυλωνία συζητά για τον πόλεμο στην Ουκρανία (Video)

Εκδήλωση – συζήτηση για τον πόλεμο στην Ουκρανία που έλαβε χώρα στις 10/3/2022.

Στην εκδήλωση συμμετείχαν :

Δημήτρης Σταματόπουλος (Καθ. Βαλκ. Ιστορίας, ΠΑΜΑΚ)

Γιώργος Λιερός (Συγγραφέας)

Νίκος Χαραλαμπόπουλος

Γρηγόρης Τσιλιμαντός (Αντιεξουσιαστική Κίνηση)

Σωτήρης Ρούσος (Αν. Καθ. Πολ. Επ. & Διεθν. Σχέσεων, Παν/μιο Πελοπ)

Βασίλης Γεωργακάκης (Βαβυλωνία)

Ένας χρόνος χωρίς τον Θεόφιλο

ΕΝΑΣ ΧΡΟΝΟΣ ΧΩΡΙΣ ΤΟΝ ΘΕΟΦΙΛΟ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 11 ΜΑΡΤΙΟΥ

Ένα ξεχωριστό βράδυ για τον Θεόφιλο μαζί με πολλά βράδια μνήμης θα είναι πάντα ζωντανός και αλησμόνητος από όλους-ες μας

21:00 Προβολή ταινίας " Ο βασιλιάς της κόλασης"

23:00 Rock Bar

Βοτανικός Κήπος Πετρούπολης

Διαδικτυακή συζήτηση για την εισβολή στην Ουκρανία

Το πολιτικό περιοδικό **Βαβυλωνία** συζητά για τη ρωσική εισβολή και τον πόλεμο στην Ουκρανία και τις ευρύτερες συνέπειες του.

Ομιλητές:

Γιώργος Λιερός – συγγραφέας

Δημήτρης Σταματόπουλος – Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Γρηγόρης Τσιλιμαντός – Αντιεξουσιαστική Κίνηση Θεσσαλονίκης

Νίκος Χαραλαμπίδης

Παρέμβαση: Σωτήρης Ρούσος – Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Συντονισμός: Βασίλης Γεωργιάκης – Βαβυλωνία

Η εκδήλωση θα πραγματοποιηθεί διαδικτυακά. Για την παρακολούθηση της εκδήλωσης πατήστε **ΕΔΩ**

Beyond the touchline there's nothing: Η έκθεση Fan. Tastic Females

“Beyond the touchline there's nothing” έλεγε ο Ντεριντά, εννοώντας πως το ποδόσφαιρο συμπυκνώνει όλες τις διεργασίες, τις αντιφάσεις, τις αντιθέσεις και τις αμφισημίες των κοινωνιών. Στην πρόσφατη πορεία του λαοφιλούς αυτού αθλήματος μπορεί να δει κανείς τις διάφορες αντανάκλασεις του σύγχρονου Καπιταλισμού, με σημαντικές στάσεις, όπως π.χ. την εισαγωγή των τηλεοπτικών μέσων, τη φιλελευθεροποίηση μετά το νόμο Μποσμάν, το άνοιγμα σε νέες υπερεθνικές αγορές όπως η Κίνα, το Κατάρ κ.ά. Ενσωματώθηκαν, επίσης, καπιταλιστικές λογικές και πρακτικές, όπως η παραγωγικότητα και η μέγιστη αποδοτικότητα.

Ταυτόχρονα, όμως, το ποδόσφαιρο αποτελεί τόπο συμβολικής αντίστασης για διάφορα ζητήματα, με πλείστα παραδείγματα τόσο εντός όσο και εκτός γραμμών.

Σ' ένα χώρο όπου η εμφατική προβολή του υπερ-αρσενικού προτύπου και η διαρκής αγωνία επιβεβαίωσης της αρρενωπότητας είναι εκ των ων ουκ άνευ καταλαβαίνει κανείς πως είναι πολύ δύσκολο να βρεθεί χώρος για τη γυναικεία εκπροσώπηση. Παρόλα αυτά η παρουσία των γυναικών στο οργανωμένο οπαδικό κίνημα έχει αναβαθμιστεί πολύ τα τελευταία χρόνια, κυρίως στην κεντρική και βόρεια Ευρώπη, με μεγάλη παρουσία γυναικών σε πολύ φημισμένα ultrasgroup, αλλά και με τη δημιουργία νέων, αποκλειστικά γυναικείων. Μιλήσαμε λοιπόν με την Antje Grabenhorst οργανωμένη οπαδό της Werder Βρέμης, μέλος των *Football Supporters Europe* και συντονίστρια της έκθεσης *Fan. Tastic Females*. Η έκθεση φιλοξενεί μια σειρά από μίνι ντοκιμαντέρ με περισσότερες από 70 γυναίκες οπαδούς από περισσότερες από 20 διαφορετικές χώρες να διηγούνται την ιστορία τους, τη σχέση τους με το ποδόσφαιρο, αλλά και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στα πέταλα. Η έκθεση περιοδεύει σε γήπεδα και αίθουσες συνεδριάσεων, κυρίως στη Γερμανία, ενώ η πρόσβαση σ' αυτές τις ιστορίες γίνεται με τη σάρωση κωδικών QR. Σκοπός της έκθεσης είναι η ορατότητα της γυναικείας παρουσίας σε ένα από τα πιο ανδροκρατούμενα περιβάλλοντα της σύγχρονης κοινωνίας. Ο αφηγητής μιας ποδοσφαιρικής ιστορίας ή μιας ιστορίας οπαδικής τρέλας για μια είναι πάντοτε άντρας. Όχι όμως σ' αυτή την περίπτωση όπου βλέπουμε να ξεδιπλώνεται ένα μωσαϊκό γυναικών από τη 15χρονη Dana, οργανωμένη οπαδό της Fortuna Düsseldorf μέχρι την 79χρονη Maria που παρακολουθεί τουλάχιστον 3 ποδοσφαιρικά παιχνίδια της Arsenal την εβδομάδα από την ανδρική ομάδα, το γυναικείο τμήμα, αλλά και τις ομάδες υποδομών. Οι ιστορίες αφορούν απλές γυναίκες οπαδούς, άλλες που κατέχουν κάποια κομβική θέση στο σύλλογο, γυναίκες που είναι ηγετικές μορφές των ultrasgroup των ομάδων τους ή εκπρόσωποι οπαδικών πρωτοβουλιών και δικτυώσεων.

B: Καλησπέρα Antje, θα θέλαμε για αρχή να μας σκιαγραφήσεις

την ταυτότητα του εγχειρήματος σας; Πες μας λίγα λόγια για την πρωτοβουλία *Football Supporters Europe* και τους στόχους της;

A: Η έκθεση *Fan.Tastic Females* περιλαμβάνει πάνω από 78 σύντομες συνεντεύξεις γυναικών από 21 χώρες, κυρίως ευρωπαϊκές. Επιπλέον, υπάρχει και το «Her.Story» μέρος, όπως το ονομάζουμε, δηλαδή ένας χάρτης της Ευρώπης με μια στατιστική επισκόπηση της συμμετοχής των γυναικών στο ποδόσφαιρο. Τέλος, υπάρχει ένα «Bullshit Bingo», όπου διάφορες γυναίκες απαντούν με ειρωνεία, εκνευρισμό ή και σε πολύ σοβαρό ύφος σε κλασικές ερωτήσεις όπως «γνωρίζετε τον κανόνα του οφσάιντ;» ή «μπορείτε να μου φέρετε μια μπύρα;».

Σκοπός είναι να γίνουν οι γυναίκες οπαδοί του ποδοσφαίρου ορατές και να τους επιτραπεί να πουν τις ιστορίες τους. Η πλειονότητα της ιστορίας τόσο του ποδοσφαίρου όσο και των φιλάθλων έχει μέχρι στιγμής ιδωθεί και γραφτεί από ανδρική σκοπιά. Θέλαμε λοιπόν να διευρύνουμε αυτή την οπτική. Με την προσέγγισή μας δεν επιχειρούμε να αναδείξουμε πόσο διαφορετικά αντιλαμβάνονται οι γυναίκες το ποδόσφαιρο, αλλά πως κατά βάση έχουν παρόμοια κίνητρα, πάθος, επιθυμίες, αλλά και παρόμοια ζητήματα να αντιμετωπίσουν όπως ακριβώς οι άνδρες οπαδοί. Οι γυναίκες της έκθεσης εμφανίζουν πολλές διαφορές μεταξύ τους. Διαφορές μπορεί να εντοπίσει κάποιος στον τρόπο με τον οποίο οργανώνονται, στο αν πρόκειται για τη γυναίκα που χτυπάει το τύμπανο ενός *ultragroup* ή την πρόεδρο του εποπτικού συμβουλίου του συλλόγου, αν είναι η ιδιοκτήτρια μιας ποδοσφαιρικής παμπ ή μια απλή φίλαθλος.

Η πρωτοβουλία *Football Supporters Europe (FSE)* και η πρώην διευθύνουσα σύμβουλος της Daniela Wurbs ήταν αυτοί που εισήγαγαν την ιδέα της έκθεσης το 2016. Από όταν λοιπόν η έκθεση πήρε σάρκα και οστά, διοργανώνεται υπό την ομπρέλα της *FSE*. Η *FSE* είναι μια ένωση φιλάθλων που βασίζεται στην ιδέα ότι το ποδόσφαιρο ως παγκόσμιο άθλημα διαμορφώνεται σε σημαντικό βαθμό από τη συμμετοχή και τη συμβολή των οπαδών. Ωστόσο, οι κοινωνικές αλλαγές και οι μετασχηματισμοί στο σύγχρονο ποδόσφαιρο, συμπεριλαμβανομένης της εμπορευματοποίησής του,

έχουν δημιουργήσει πολλές εντάσεις. Κατά κύριο λόγο μεταξύ των οπαδών από την μια πλευρά και των συλλόγων και των ποδοσφαιρικών θεσμών από την άλλη. Ωστόσο, μπορεί κανείς να παρατηρήσει πως όταν οι οπαδοί οργανώνονται και όταν η άποψή τους λαμβάνεται σοβαρά υπόψη από τους φορείς των συλλόγων και τους άλλους θεσμούς, υπάρχουν πολύ θετικά αποτελέσματα απόρροια αυτής ακριβώς της κοινωνικής συμμετοχής στο άθλημα. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η FSE υπερασπίζεται τα συμφέροντα των οπαδών του ποδοσφαίρου και τους εκπροσωπεί σε διάφορα επίπεδα.

B: Στην Ελλάδα δεν υπάρχει κάποιος φορέας συνεννόησης των οπαδών σε εθνικό επίπεδο. Κατά καιρούς έχουν γίνει διάφορα πειράματα, αλλά κανένα δεν άντεξε στο χρόνο γι' αυτό και η FSE στη μακρά λίστα με τις χώρες που συνεργάζεται δεν έχει κάποια σχετική παραπομπή. Θα ήθελα να προσπαθήσεις να μας εντάξεις στη δική σας κουλτούρα και να μας την περιγράψεις όσο πιο σύντομα μπορείς. Πως βλέπετε εσείς την ενασχόληση με οπαδικό κίνημα; Τι είναι τα «FanPolitics» και ποια η σημασία των διεκδικήσεων για το 51%;

A: «FanPolitics» σημαίνει ότι οι οπαδοί ή οι εκπρόσωποι των οπαδών, όπως η FSE, υπερασπίζονται τις ιδέες τους. Αγωνίζονται δηλαδή για να διατηρήσουν ζωντανή την οπαδική κουλτούρα, να διασφαλίσουν πως όλοι μπορούν να συμμετέχουν σε αυτήν και πάνω απ' όλα να συνειδητοποιήσουν ότι αποτελούν σημαντικό αντίβαρο στην εμπορευματοποίηση του ποδοσφαίρου. Είναι κομβικό οι ποδοσφαιρικοί σύλλογοι και ολόκληρο το σύστημα του ποδοσφαίρου να διατηρηθεί κοντά στη λαϊκή βάση του αθλήματος και να μην εξετάζουν απλώς το πώς θα το κάνουν ακόμη πιο ελκυστικό ή πως θα αποσπάσουν περισσότερα χρήματα από αυτό. Βασικά, ο καπιταλισμός είναι το πρόβλημα και πρέπει να τον επικρίνουμε συνολικά, αλλά έχει επίσης ένα νόημα να εργαστούμε στο εδώ και στο τώρα. Να διασφαλίσουμε ότι για παράδειγμα οι αγωνιστικές δεν θα κατακερματιστούν περαιτέρω εντός της εβδομάδας, ότι θα υπάρχουν ανώτατα όρια στους μισθούς των παιχτών, ότι θα μειωθεί ο αθέμιτος ανταγωνισμός και τα κεφάλαια θα

κατανέμονται πιο δίκαια και πως δεν θα είναι πλέον οι ίδιες ομάδες που κερδίζουν τα πρωταθλήματα ή τις διεθνείς διοργανώσεις κάθε χρόνο. Ο κανόνας του 50+1 είναι μεγάλης σημασίας για εμάς διότι εξασφαλίζει πως ένας σύλλογος ελέγχει κατά 51% τις αποφάσεις και τα δικαιώματά του και δεν παραχωρεί την πλειοψηφία των αποφάσεων σε επενδυτές και εταιρείες με αποτέλεσμα στο τέλος να ελέγχεται από αυτές.

(Societas, HeidenheimUltragirls)

B: Από τα όλα αυτά τα μίνι ντοκιμαντέρ ποιες είναι οι ιστορίες που σου έμειναν πιο έντονα χαραγμένες στο μυαλό; Αν όλες αυτές οι μικρές παρουσιάσεις ήταν το υλικό μιας έρευνας, ποια θα ήταν τα συμπεράσματα σχετικά με την γυναικεία εκπροσώπηση στο οπαδικό κίνημα;

A: Είναι πολύ δύσκολο να διαλέξω γιατί αυτές οι γυναίκες ήταν τόσο διαφορετικές μεταξύ τους. Το μόνο κοινό είναι πως όλες οι γυναίκες και τα κορίτσια που συναντήσαμε αγαπούν το ποδόσφαιρο και έλεγαν συνεχώς ότι το γήπεδο είναι το σπίτι τους. Δεν είδα καμία διαφορά από τους άνδρες σε αυτό το κομμάτι. Το πάθος

άλλωστε δεν γνωρίζει φύλο, αλλά δεν είναι λίγες οι γυναίκες που αναφέρθηκαν σε περιστατικά αποκλεισμού ή σεξισμού στην κερκίδα, νομίζω ότι οι άνδρες δεν θα βίωναν τη συμμετοχή τους με τον ίδιο τρόπο όπως οι γυναίκες. Ένα ακραίο παράδειγμα είναι ίσως το Ιράν, το οποίο εκείνη την εποχή που κάναμε τη συνέντευξη, αλλά και μέχρι σήμερα, δεν επιτρέπει σχεδόν καθόλου ή καθόλου στις γυναίκες φιλάθλους να εισέρχονται στα ποδοσφαιρικά γήπεδα, για ηθικούς και φονταμενταλιστικούς λόγους. Όταν κάναμε γυρίσματα στο Μάλμε της Σουηδίας, με την πρώτη ματιά το γυναικείο group φαινόταν εξαιρετικά σκληρό και cool, αλλά και σε αυτή την περίπτωση, σε μια αρκετά δημοκρατική χώρα με πολιτικές ισότητας, αποδείχθηκε ότι οι γυναίκες ίδρυσαν αυτό το group μόνο και μόνο επειδή οι υπερήλικες δεν τις αποδέχονταν. Καταλαβαίνεις πως ο αγώνας και το διακύβευμα είναι πραγματικό είτε αφορά στην περίπτωση του Ιράν είτε σε αυτή της Σουηδίας, αλλά βλέπεις ταυτόχρονα το πάθος και την αγάπη για το ποδόσφαιρο σε όλες αυτές τις γυναίκες. Η έκθεση μας έδειξε ότι υπάρχουν τόσες πολλές ιστορίες και άνθρωποι που διαφορετικά δεν θα είχαν τη δυνατότητα να ακουστούν και οι οποίοι τώρα έχουν την ορατότητα που τους αναλογεί, δικτυώνονται μεταξύ τους και υπερασπίζονται τη συμμετοχή τους στην κερκίδα.

(Πρωτοβουλία F_in – Women in Football)

Β: Πρόσφατα, ένας 19χρονος οπαδός έπεσε νεκρός μετά από μαχαίρωμα οπαδών αντίπαλης ομάδας. Οι συμβολισμοί και οι τελετουργίες της τοξικής αρρενωπότητας στο χώρο της κερκίδας είναι κάτι το συνηθισμένο. Ειδικά στην Ελλάδα τα συνθήματα ελάχιστες φορές μπόρεσαν να ξεφύγουν από μια συγκεκριμένη μανιέρα που αναπαράγεται το ίδιο μονότονα σε όλες τις κούρβες. Κατά κύριο λόγο αναφέρονται στη σεξουαλική υποταγή του «άλλου» ή στην προσπάθεια θέασης του αντιπάλου ως εκθηλυμένου, ως λιγότερο «αρρενωπού». Ποια είναι η γνώμη σου για τα παραπάνω; Πως πιστεύεις πως μπορεί να νιώσουν ασφαλείς οι θηλυκότητες εντός της κερκίδας και πόσο πιστεύεις πως μπορεί να βοηθήσει στην καταπολέμηση αυτής της κουλτούρας η οργανωμένη παρουσία των γυναικών στις κερκίδες; Επιπλέον, είδαμε σε κάποια από τα βίντεο σας οι γυναίκες να δημιουργούν ξεχωριστά γυναικεία group και σε άλλα να παρεμβαίνουν εντός των επίσημων ανδροκρατούμενων group. Ποια είναι η δική σου θέση σ' αυτή τη διαφορετική προσέγγιση;

Α: Αρχικά, δεν θα επέκρινα ποτέ την ίδρυση ενός αμιγώς γυναικείου group οπαδών εκ μέρους κάποιων γυναικών, που είτε

δεν τους επιτρέπεται να γίνουν μέλη ενός αντρικού group είτε επειδή αισθάνονται άβολα μέσα σ' αυτό ή τέλος πάντων επειδή η οπαδική κουλτούρα σημαίνει κάτι διαφορετικό γι' αυτές. Εγώ είμαι οργανωμένη σ' ένα ultra group όπου συμμετέχουν από κοινού τόσο άντρες όσο και γυναίκες και αυτό είναι που βλέπω ως προοπτική. Να μην χρειάζεται δηλαδή να διαχωρίζονται οι γυναίκες, αλλά να είναι μέρος ενός μεγαλύτερου συνόλου. Και προσωπικά, για να καταρρίψω το βασικά επιχείρημα των ανδρών που κρατούν τις γυναίκες έξω από τα ultrasgroup, σχετικά με το κατά πόσο είναι σε θέση μια γυναίκα να υπερασπιστεί τον εαυτό της, εγώ κάνω πολεμικές τέχνες. Αλλά πέρα από αυτό, το ζητούμενο είναι να σκεφτώ τι είναι ένα ultragroup για μένα και πώς θέλω να υπάρξω μέσα σ' αυτό. Η τοξική αρρενωπότητα είναι ένα μεγάλο πρόβλημα, αλλά θα ήθελα οι ultras να εστιάσουν σε αυτό που είναι το ζητούμενο γι' αυτούς: να υποστηρίζουν την ομάδα τους με πάθος. Φυσικά χρειάζονται και οι αξίες, αλλά είναι σχετικά απλό το να αποφασίσει κανείς ότι το να μαχαιρώνεις ανθρώπους ή να προσπαθείς να τους «προσβάλλεις» ως μουνιά, ομοφυλόφιλους ή γυναίκες δεν είναι μέρος αυτής της υποστήριξης. Ειδικά αν θεωρείς τον εαυτό σου αριστερό ή προοδευτικό. Τώρα, σχετικά με το αν η παρουσία των γυναικών θα περιορίζει τη βία στην οπαδική κουλτούρα. Είμαι της άποψης ότι η πολυμορφία είναι καλό, αλλά δεν νομίζω ότι έχει κάποιο ιδιαίτερο νόημα να υποστηρίξουμε ότι η παρουσία των γυναικών θα κάνει το ποδόσφαιρο λιγότερο βίαιο. Αυτό θα σήμαινε ότι όλα τα κορίτσια είναι πράα και όλοι οι άντρες είναι το αντίθετο; Αυτό που βλέπω εγώ είναι πως τα κορίτσια και τα αγόρια αναθρέφονται διαφορετικά με όλες αυτές τις ροζ και μπλε μαλακίες, αλλά θα ήθελα να το παραβλέψω αντί να το χρησιμοποιήσω ως επιχείρημα για να διαχωρίσω τις γυναίκες και τους άνδρες. Ως γυναίκα ή κορίτσι θέλω να μπορώ να είμαι δυνατή, να φωνάζω, να πίνω μύρα και να διασκεδάζω στο γήπεδο. Όπως και οι άντρες πρέπει να μπορούν να είναι οπαδοί και ταυτόχρονα να είναι ντροπαλοί, χωρίς μυς και χωρίς να τους αρέσει η μύρα.

B: Με αφορμή τη συνέντευξή μας αναζήτησα υλικό για την παρουσία των γυναικών στο ελληνικό οπαδικό κίνημα. Πέρα από κάποιες αποσπασματικές προσωπικές ιστορίες, βρήκα μια ενδιαφέρουσα μεταπτυχιακή έρευνα που καταπιανόταν με οργανωμένες οπαδούς δύο μεγάλων ελληνικών συλλόγων. Στο ερώτημα σχετικά με το πως θα έβλεπαν την προοπτική ενός αμιγώς

γυναικείου συνδέσμου, οι περισσότερες είναι κάθετες πως κάτι τέτοιο θα ήταν αχρείαστο, ενώ μόνο μια θεωρεί πως θα ήταν μεν καλή ιδέα, αλλά πιθανότατα δεν θα άρεσε στους άνδρες οπότε καλύτερα να μην επιχειρηθεί. Επίσης, στο ερώτημα της ερευνήτριας για το αν μια φεμινιστική προοπτική ήταν ένας από τους παράγοντες που τις οδήγησαν στο να έχουν ενεργή ενασχόληση με τα οπαδικά ζητήματα, απάντησαν ομόφωνα πως ο φεμινισμός δεν έχει καμία σχέση (κάποιες τον αποκήρυξαν μάλιστα) και πως για τους οπαδούς σημασία έχει μόνο η πίστη στο σύλλογο. Έχοντας στο μυαλό τα παραπάνω, θα ήθελα να μου πεις τη γνώμη σου για την ενεργό συμμετοχή στα οπαδικά δρώμενα ως μια έκφραση φεμινισμού.

Α: Όσα περιγράφεις επιβεβαιώνουν την άποψή μου. Δεν θεωρώ πως οι γυναίκες λειτουργούν αυτόματα με βάση μια φεμινιστική ατζέντα, αλλά αγαπούν το ποδόσφαιρο, τόσο απλά. Αντιθέτως, δεν είναι λίγες οι φορές που μπορεί να αναπαράγουν και να κανονικοποιούν την “γραμματική της αρρενωπότητας” ή την τοξική αρρενωπότητα που λειτουργεί σαν πολιτισμική γραμματική –αντί δηλαδή να μιλάμε, ενεργούμε κατ’ αυτόν τον τρόπο- όπως διαπίστωσε μια Γερμανίδα ερευνήτρια που καταπιάνεται με εκφάνσεις της αρρενωπότητας στο χώρο του ποδοσφαίρου. Προσωπικά, είμαι φεμινίστρια και για μένα οι γυναικείες πρωτοβουλίες και συμμαχίες έχουν κάτι το φεμινιστικό και είναι πολύ σημαντικές στο χώρο του ποδοσφαίρου. Είναι σημαντικό να μην αποκλείουμε τις άλλες γυναίκες και να αποφεύγουμε να διατηρούμε ένα ξεχωριστό στάτους (ως οργανωμένες και φεμινίστριες), αλλά να στηρίζουμε η μία την άλλη και να λειτουργούμε σαν αδελφές μεταξύ μας. Στην οπαδικό κίνημα που συμμετέχω εγώ(Γερμανικό) υπάρχουν πανό για την 8^η Μάρτη και μου δημιουργεί μεγάλη ικανοποίηση που υπάρχουν γυναίκες σε κάθε οπαδικό group, αλλά και που πολλοί άνθρωποι είναι πλέον ενήμεροι για τα ζητήματα σεξισμού ή σεξουαλικής βίας. Επίσης, υπάρχει από το 2004 ένα γυναικείο οπαδικό δίκτυο που συχνά παίρνει θέση για διάφορα θέματα όπως: το γυναικείο ποδόσφαιρο, περιστατικά σεξισμού, αλλά και πιο γενικού ενδιαφέροντος ζητήματα που σχετίζονται με το άθλημα. Έχουμε ένα αυτοκόλλητο

που βασίζεται στο σεξιστικό στίχο ενός τραγουδιού με τίτλο "Football, Fucking, Alcohol", το οποίο αναφέρετε σε μια πολύ macho κουλτούρα και προτιμήσαμε να το αλλάξουμε σε "Football, Fucking, Feminism". Πιστεύω λοιπόν πως ο φεμινισμός και το ποδόσφαιρο μπορούν να ταιριάξουν πολύ καλά μεταξύ τους. Φαντάζομαι πως η πρόοδος και οι κατακτήσεις των τελευταίων δεκαετιών σε φεμινιστικό επίπεδο έχουν συμβάλει αρκετά στο να καταλάβουν οι γυναίκες περισσότερο έδαφος στο χώρο του ποδοσφαίρου. Εύχομαι πως κάτι τέτοιο θα συνεχιστεί -αλλά δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί χωρίς οι άνδρες να είναι σε θέση να μοιραστούν τα προνόμιά τους και να γίνουν επίσης φεμινιστές.

